КОНТРОЛЬНЫЙ ЭКЗЕМПЛЯР

Масса а мехкашкара пролетареш, вІашагІкхета!

ШИНАРИН.
3
сентябрь,
1968 шу.
№ 100 (4346).
Мах 2 кап.

СЕРДАЛО
(«Свет»)

Советски Союза Коммунистически партин Нохч-ГІалгІай обкома, Нохч-ГІалгІай АССР Лакхахьарчу Советан Министрийн Советан орган.
Орган Чечено-Ингушского обкома Коммунистической партии Советского Союза, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР.

АРАДУЬЛУ
1923 ШЕРА ДУЬЙНА

ПХЕ ШЕРА ПЛАН—ХАНАЛ ХЬАЛХА!

В. И. Ленин вайь 100 шу дизара накъадолхаш

ТОАЕ КЪАХЬЕГАМА ДИСЦИПЛИНА

Пятилетка кхоалгІа шера план ханал хьалха кхочашъяра, В. И. Ленин вайь бІеа шу дузача денна сийленца накъадахара чуйина къахьег республикерча къахьегамхоша. Хьалхашка дагта дехкарашн паччахьалкхен планан толамца кхачачагъеш дукхха промышленни предприятеш, транспортнин гІиллакхийн организацеш, боахамаш да вай республике. Уж къахьегама толамаш дахара кертера бахьан да къахьегама дисциплина лакха хилар.

В. И. Ленина цІерагІча Грозненски мехкдаьтта чакхдоахача завода партийни, профсоюзни, комсомольски организацеша къахьегама дисциплина чІоагІъяра денна терко ю. Къахьегама дисциплина чІоагІъяра дешаш каст-каста дувц партийни, профсоюзни, боххлой собранешка. ТІайина социалистически декхараш кхочашдара яхье дьанача коллективоша доахача толамашца цхьана пленах лоархІ къахьегама дисциплина лакхъяр. Цудухьа укх шера заводе цхьаккха моттиг нийсъеннаяц болхлоша прогул яь, нах балха тІехьабиса, корта бохабу малар мевна, кхерамзлер техника, технологически режим толхаяь. ХІара болхлочо, инженерно-технически болхлочо чІоагІа къовсам лоаттабу производства деррига технико-экономически хьоахамаш лакхдира, тІех дика мара продукци ара на хацара, къахьегама овсарле лакхъяра. Из деррига а дукххача дахъе тийша да къахьегама дисциплина чІоагІъярах.

Къахьегама дисциплина чІоагІъяра болх мотта кхетамца вІаштІехьбаьккхаб «Малгобекнефть», «Старогрознефть», «Горскнефть» мехкдаьтта промыслови управленей, КПСС XXIII-ча съезда цІерагІча Грозненски крекинг-завода, А. Шерипова цІерагІча нефтемаслозавода, кхыча организацей коллективаша. Планировани экономически стимулировани кердача системах болх беш я уж предприятеш. Кердача хьалашка къаьстта чІоагІа товенна къахьегама дисциплина.

Цхьабакъда, республикерча дукххача промышленни предприятешка, транспортнин гІиллакхийн организацешка хІанз а тІехьа дукха моттиган нийслу къахьегама дисциплина телхаеш, прогулаш еш, брак йолаш продукци араяхецаш, балха ха зехьа йоаеш.

Укх тІеххьарча хана паччахьалкхен плани тІаийна социалистически декхараш кхочаш на дехи хьайоагІа Аргунски «Пищемаш», Гудермесски Медико-инструментальни заводий, кхыча предприятей коллективаш. Цун керттерчарех цхьа бахьан да къахьегама дисциплина телхаеш хилар. Аргунски «Пищемаш» заводе укх шера хьалхарча дах бетта деррига хьанйна болхаю 120 мара ваш, хІаьта балхара дІаваьнараш 165 саг ва. Царех дукхагІбараш корта бохабу малараш цецна балха бахкарах, прогулаш ярах дІабаьхаб.

Къахьегама дисциплина лоха я Гудермесски медицински инструменташ еча заводе а. Цига ялх бетта 147 прогул яь, из бахьан долаш 506 сахьат балха ха йоаяь. Керттерча дахъе прогулаш ераш, балхара дІабувлаш хувцадураш керда балха хьайна кагирхой ба. Корта бохабу малараш медар бахьан долаш телхаш цар дукхагІча дахъе къахьегама дисциплина.

Къаьстта чІоагІа эсала дел къахьегама дисциплина лакхъяра гІулакх республикерча цхьайолча гІиллакхийн организацешка. ГІиллакхъерашка дукха прогулаш ю, балха ханнахьа арабувлаш е балхара ханал хьалха цІаух: «Грозхимнефтестрой» треста коллективе хьалхарча ах шера прогулаш ярах йоаль балха ха 2380 сахьат да, цох 1139 сахьат доаданьа СМУ-7 гІиллакхъерашка, хІаьта «Грозпромстрой» тресте укх шера прогул яь болхаю 763 ва. Из бахьан долаш зехьа ейна балха ха 8202 сага-сахьат ва.

Къахьегама дисциплина телхаеш, прогулаш еш дола гІулакхаш дІахо йодача хана ла мегаргдац. ТІагІерта къовсам лоаттабе беза массайолча участкашка, цехашка тоаяра.

Къахьегама дисциплина тоаяра керттера теркам тІабахийта декхарийла я партийни, профсоюзни, комсомольски организацеш. Лакхбе беза хІара болхлочун цу дахъера бехктохкам. Каст-каста партийни, профсоюзни, боххлой собранешка, производственни совещанешка дувца уттаде деза къахьегама дисциплина тоаяра дешаш. Массайолча участке Іилман лардда тІа вІаштІехьбаккха беза къахьегам. Къахьегама дисциплина лакхача боарам тІа йолча коллективей балха опыт шерра дІайоаржйита еш. Керда балха баьхкача кагирхой бьзам тІатІортболча хьисапе вІаштІехьбакка беза болх.

ХІара предприяте, цеха, участка куллакхочо, мастера, начальника, бригадира кхочашдаьккха заргдоаца гІулакх да къахьегама дисциплина тоаяр. Цу чакхе хьовхам тела беза коммунисташа, комсомолецаша, предприятей ветеранаша.

Къаьгта дІадоваийта деза беррагча болхлошта къахьегама дисциплина телхаярах, прогулаш ярах производствана хула зе. Хан-ханнахьа болхлой юкъарча собранешка дувца деза из лоархІаме лоаш.

Шенхашта тоабе беза кагирхошна бу кхетама болх. Предприяте истори, балха тІа къалха летташ опыт йоаийташ каст-каста сайреназ а еш, царца вІашагІбеттабала беза къахьегама ветеранаш, дикагІбола болхлой, партийни, профсоюзни, комсомольски активисташ. Кагирхой йоалхо ера, къахьегамцара цар безам совбаккха кагирхой дикагІчарна нийслургбола болх бара, къахьегама дисциплина тоаяра тІабергзабаь хила беза партийни организацей деррига массово-политически болх.

Къахьегама дисциплина лакха хургйолаш тоаяр хІара предприятё керттера декхар да.

ТУРКМЕНСКИ ССР. Город Керки В. И. Ленина цІерагІа йола Каракумски канал доладучча хьалхиккача Головное ахача поселкага вІашагІъяьза электропередача линин юллача къахьегама котало яьккхай — бІаь километр йоача трасса йІоаххала электроопораш тІаккхиьа яьнай. Пхи тонн хула ожурки опораш тІаккхахьара духхьашха пайда эйдаб «МИ-6» яхача вертолетах. Авиатораша массехказза лоаттьяьй гІиллакхаш лакхара хаааш. Каста кердача электротрассе гІоддаь дІааха Бохалургба Средни Азе цаІ йолча энергосистема ток.

СУРТА ТІА: юхьера хьал а аьаца электроопоре айеш латт «МИ-6» яха вертолет.

В. Меркимова сурт.
ТАСС фотохроника.

«Грозпромстрой» треста доагІачарах а № 4 йола гІиллакхи-монтажни управлени, дукха дикадеррий карагІдуоя цун коллективо укх шера. Уж тапимешма доакаш денна дахъе аьац управление стоалори цхьо. гІиллакхашъерашта во эзца стоаори, [illegible].

Къаьстта дика телашаш дийх цу цехо А. И. Плансен керта латтача бригада стоаьяраш. Бетта каран 110 процентах хІокхагІа кхочашьеш цхьаьнакха а бутт дІабохийтиц цар.

СУРТА ТІА: (аьрдехьара аьттехьа) бригадир Плансен Андрей Иванович, столяр Войтович Федор Станиславич хьалча деталега хьоккхаш ба.

Н. Пипиав сурт.

Хьалхара моттигаш яьхараштa

Дукха ха йоаццаш вай республика юртийн, поселковийн, станичнийн Советашта юкъе эх шера социалистически яхьа итог йир Нохч-ГІалгІай АССР Министрийн Совето.

Яхье хьалхара моттиг яьккхача Наурски района Мекенски станични Совета (исполкома председатель А. А. Демина, секретарь Л. М. Коваль), Нохч-ГІалгІай АССР Министрий Совета карара кара тела ЦІе байракхи 400 сом ахчан премии еннай.

ШоллагІа моттиги 300 сом ахчан премии Грозненски района Гикаловски юрта Совета еннай (исполкома председатель Р. Е. Томилин, секретарь В. Ф. Кошенкова).

КхоалагІа моттигаш 250 сом ахчан премии Назрани района ТІой-Юртарчен (исполкома председатель Д. И. Арсаев, секретарь Я. Б. Арчаков), Советски района Ушкалоевскийн (исполкома председатель М. Магашев, секретарь Д. Далилов) юрта Советашта еннай.

Дика болх баьб аьна белгальяьхай Ножай-Юрта района Зандагскийн (исполкома председатель Д. Янурклаев), Наттеречни района Верхне-Наурскийн (исполкома председатель А. Сараланов), МалгІабика района Вознесеновскийн (исполкома председатель Т. Комаров). Шелковской района Червленскийн (исполкома председатель Б. Мищенко) станични Советаш.

В. СЕМЕНОВ,
Нохч-ГІалгІай Министрий Совета инструктор.

НОТ—ПРОИЗВОДСТВЕ

Къахьегам Іилман ларда тІа баьккхара теркам тІабахийта къахьег «Сунжанефть» НПУ объединене коллективо укх тІеххьарчу шерашка. ХІара предприяте, цехе болх беш я НОТ творчески группаш. Цар балха хьалхара отал къахьегам Іилман ларда тІа вІаштІехьбаккхара план оттаяр — шоллагІдар — уж производствана юкъерахьар.

Скважинашта капитальни ремонт ечa цехо 1968 шера вІашагІъеллача плана юкъе йоагІа 12 мероприяти. Шера цар торо кулийтаргья 6,5 эзар сом кходен, араецача продукцега дІабода мах 1 процент лохбеи. Цу планах кхоалагІа дакъа балха юкъедихьал.

Мехкдаьтта чакхдоахача цеха 1967 шера къахьегам Іилман ларда тІа баккхара вІашагІъеллача планах вІалла ахча кходе торо хиланзар. Цудухьа пятилетка кхоалагІча шера керттера теркам тІабахийта дахрІаз творчески группаша Іилман лардда тІа къахьегам вІаштІехьбаккхара гІулакха. Цу дахъе 72,2 эзар сом кхозергдола кхы а ялх мероприяти вІашагІъеллай.

ХІанз укх сахьате производствана эффективности къахьегама сокарлен кхы тІа а лаккхъергйола 1968—69 шерашка лаьа еа НОТ комплексни план вІашагІйоллаш а «Сунжанефть» мехкдаьтта промысловий управление коллектива. Цун хІара доаларгья къахьегам вІаштІехьбаккхара ЭрригонІ совнаккхача рекомендацеш производствана юкъе хулкхагІа кхаьхара лаьрхІа мероприятей комплекс. Цу «рекомендацешна» белгал ва дара мехкдаьттан газа лаьккхача промышленноста къахьегам вІаштІехьбаккхара Іатакъам да цу тайнара хьалаш. Уж ца Іаткъийтара мехкдаьттан газа [illegible] ечa ва хаддаш технически прогресс юкъебаккха аьа. Геттара лоархІаме да производственни объекташта автоматизацин телемеханизацин яр а. Дукхача группай установкаш а цу управление автоматически балхаш дем. ХьатІахоагІача шера ерригача установкашта автоматизацин ергья, хІаьта 1970 шера ерригa мехкдаьтта промысловни управление коллективе диспетчерски службе болх бергба.

Е. МАКАЕВСКИЙ,
«Сунжанефть» НПУ Іилман лардда тІа баккхача къахьегама ханкагІера инженер.

ЦІей даькъала хилда шун, мехкдаьттахой!

Мехкдаьттан газови промышленность болхлой Ерригсоюзни денна кетаь торжественни собрани хилар 30 августа Московски консерватора йоккхача заде. Президиуме — СССР Министрий Совета Председатела заместитель М. Т. Ефремов, СССР Министраш, КПСС ЦК бехктохкаме болхлой, мехка дукхахча газовий мехкдаьттан районашкара баьхка производстве хьийха латтийраш.

— Доклах йир газови промышленноста министра А. К. Кортунова. Из белгалдаьккхар Советски Союзо, США мара хьалха ца йоалийташ, мехкдаьттен газа даьккхара дуне тІа эгара хьалхарчарех цхьа моттиг лоацаш хилар. Укх шера вай мехка йоккхера «Іалржача доше» 300 миллион сомІа тонн «сийначa доагора» 170 миллиард сомІа кубически метри.

Дукха газ йоаш СССР лаьттан ченешка. Хетаргахьа лаьрхІача цун запасаш цеп-ама воаккхаш а — 60 триллион кубометр. Иштта йІаьхий ресурсаш йолаш цхьаккха мехк бац дуне тІа.

Геттара вІоаргачаре, тайгера а яьссалешкара а, городашкарен форда буха кІалкарен мехкдаьттен газ лаха а хьаллаха а йиш хулийташ йолча эгара толашагІча техникаца кийчбаь лаьттан ченаш тохкараши мехкдаьтта доахараши. Урало—Поволжья мехкдаьтта рунаш карадерзадаро гІулакха боккхача лоархІаме хилар, масала, бурув тохара турбинни способ юкъейоалар. ХІанз из способ кертера я.

КПСС ЦК-ага СССР Министрий Советага даьйта маршала письмо тІалийцар торжественни собране дакъа лаьцараша.

(ТАСС корр.).

ДИКАГІБАРАШ—СИЙЛЕН ДОСКА ТІА

СССР-а халкъа боахама кхайгІахьаьрий Выставке «Нефть» яхача павильоне хІара шера эргадах мехкдаьттахой сийлен Доска. Иштта да укх шера а. Мехкдаьттахой цІей тІе кхоачачаш Москвара радакецета хьайр [illegible] «Сийлен Доска тІа баьхкачарна юкъе ба Нохч-ГІалгІайчен вашалеш а. Уж ба «Старогрознефть» НПУ КПСС-а XXIII съезда цІерагІча промысла оператор И. Г. Мурадов, Алхан-Юртовски цІоарга буруо латтача монтажа мастер И. И. Прибыток, «Октябрьнефть» НПУ телемеханизировани промысла оператор А. Н. Поплутин, Грозненски ремонтно-механически завода бригадир И. Е. Шинкарёв.

Сийле хийла хьакха латтача мехкдаьттахой!

ДАЬЙ ГІУЛАКХАШТА ТЕШАМЕ БАРАШ

МОСКВА. (ТАСС корр.). Советски кагийча наьхен мехкарийн доккха цІой хургa советски халкъа революционни, тІемо, къахьегама моттигашка гІалла комсомольцашен кагирхошен яьча походе дакъа лаьцарий IV Ерригсоюзни слетах. Из хьаллергья тургал городе Киеве 4 сентябре.

— Комсомола сийлахьа 50 шу дизара кетаь хинна из поход, — аьлар тахан комсомола Центральни Комитете хиннача пресс-конференце къамаь даьча ВЛКСМ ЦК спортивни оборонно-массовни балха отдела заведующие В. Н. Рогатина, —берригача мехка кагийча наьхен мехкарийн массови патриотически болаш а хинна дІаэттай.

ЧІоагІа дег тохадолийташ, хьалт долаш дола хІамаш дукха да слета программа тІа. Эггара хьалха из да слет Ленински комсомола цІерагІча майдан гІа торжественно хьехар. Слета делегаташа хьахьокхаргья «Днепр» цІа йоло хІамига операци» яха тІема хьисапера лоьир долча дама шоай хинна говзали кхетами. Цар къахьегама десант йоссаргья ударни комсомольски гІиллакхе — Трипольски ГРЭС-е, хІаьта цу дийнахьа даьккха ахча къовсам лоаттабеш долча Вьетнама халкъацарча солидарноста фонде хьожадергда.

ДІахо йодача хана а ергья Ерригсоюзни поход. ВЛКСМ ЦК Бюрос хьаллаьцар похода керда этап В. И. Ленин ваьча дийнахьа денз 100 шу дизара хетае аьнна предложени еннача Москверча комсомольски организацешне инициатива. Цу белгалъяьнача собате сийна 1970 шера Ильича даьледе — Ульяновске ергья У Ерригсоюзни слет.

Мишта кхаьчар дикача хьувкъамга

Доккхий толамаш даьхад тха совхозо укх шера сом кхебеш. Къаьстта дика хиннад уж тха № 1 йолча бригаде.

Тха бригаде 210 гектар сомий бешамаш я. Цох 147 гектар сом луш я. ХІанзле чуйина яьккхай 80 гектар. Во хиннабац сом. ХІара гектара тІара 40 центнер хьувкъам баьлар.

Тха болх ца бокхачарна-м хета хурга, йу дало я сом кхебеш хулар, аьнна. ХьатІабаьнна сом чуэца мара ца безалга бакъда. Уж кхебеча юкъах мел хало хьега еза хаш цара. Дукхача сом кхебеча республика боахамашка хиннав се. Дукха дайзад сона цу боахамий бешамаш делаеча специалисташа юкъе доладь кердадараш а. Бакъда, кІезига дайлаш кхоачамбоаларш а. Дерригаш-м уж дувца валлац се, хІаьта цаІ белгаладаккха деза. Нагахь мара теркал яц гаьнашта юкъе дьина баьцаш. «Сенна можа я уж, беша сибат ма доакхий царо, аьле лоҭ уж. Из харц дац, беша сибат доакх цар, бакъда... сомий сибат-м доаду: мел къаьна хилларах тІоадал ош гаьнашта, хІаьта баьхана дукха чулоац из гаьнашта чІоагІа эшаш йола тІоадал, кхыйола лаьттанцара элементаш. Цудухьа е боккъабаде, е хІамига болашe а буе Іажаш, кхераш, кхыбола сом. Оаха гаьнашта юкъера лаьтта вхкан сезонах шоза оах: гаьнашта эшааш техача хаьен лазах сома бурилгаш линнача хаьен. Цу хаьнa эггара чІоагІагІа эш бешамашта тІоадал.

Хьувкъам дика хилийтар леэ тІехьависа йиш яц из чуэцара а.

Хьийна кхаьча ба аьнна хетай Іаж, кхер анализа биццача лабораторе хьедаш цаІ хул — шин-кхаь дийнахь сабарде мегаргда, оал цар. Шоашка диллача бакъ-м ба уж: анализ хьахьоккхо маре алл йиш йий цар? Дика лар цар кхар, нагахь саина цар йилла ха хьатІаоттача дийнахьа берригa сом чуйина бадларе. Иштта хилац — бешамаш йоккха я. Лаьтта ІолетгІа болалу Іажаш а, кхераш а. Царех кхоалагІа дола дакъа лаьтта ІетІакхийтта чІор эккхарах тадх. Хьанийцача я пайдане бац цу тайпара Іаж? цхьа дн лалалеь шо бехкалу из, хІаьта шийна юхе бадараш а толхабу цо.

Тхо хьежаш лабораторе йиллача хаьга. Кхаьчаб аьнна хетача хана чуэцa оаха сом. Тахан дукхагІа къаьчар чуйиначa кхоана юхейисаь хила — хІара сорт кхоачаш ха я.

Иштта терко я оаха тхоай бешашка. Из еш хиланаш нийслой а даьхачи толамаш хьахьокх бригада хьийга кхаь зехьа дайна долилга: бригада ах бешара укх шера план тІеххкхоачашъеш сом баьннаб. ХІаьта ах беш кхы а йисай чуэца езаш. Хьагучох 700—750 тонн лургья укх шера оахе берригa а паччахьалкхенна хІалургболча сомех. Из дукха хІама ца эшаш ши план я.

Д. АЛХАСТОВ,
Ачхой-Мартана района «Новосельский» совхоза № 1 йолча сомий бешанаш леломча бригада бригадир.

М. К. ЛЬЯНОВИНА НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА СИЙЛЕН ГРАМОТА ЯЛАРАХ ДОЛА

НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА

УКАЗ

Кепайоалри организашка дукхача шерашкахь бехкатех болх барах а ваьча дийнахьа дена кхоалкъа шу дизарца дувзаденна а Нохч-ГІалгІай Автономни Советски Социалистически Республика Лакхехьарча Совета Президиума Сийлен грамота лойла Льянова Керимий Мустафайна—республикански «Сердало» газета редактора.

Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель
И. АЛМАЗОВ.

Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь
Г. СКЛОКИН.

гор. Грозный,
1968 ш. 29 август.

Д. П. САНЬКОНА НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА СИЙЛЕН ГРАМОТА ЯЛАРАХ ДОЛА

НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА

УКАЗ

Партийни организашка дукххача шерашкен бехкатех болх барах а ваьча дийнахьа дена моттъкъен итт шу дизарца дувзаденна а Нохч-ГІалгІай Автономни Советски Социалистически Республика Лакхехьарча Совета Президиума Сийлен грамота лойла Санько Давыд Прокофьевичa — КПСС Малгобекски района хьалхарча секретара.

Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель
И. АЛМАЗОВ.

Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь
Г. СКЛОКИН.

гор. Грозный, 29 августа, 1968 шу.

ШОЛЖА БЕРДАШ ВІАШАГІХЕТТАД

ДІАТІАЬХЬЖАЧА сабаре хете а корагІдаьча укхара, къаьна хул Знаменски-Юртан Назран-Кертовен юкъе гІолла доагІа Шолж.

Дукха автомашинаш, тракторош, наха латташ хулар из Іаьржа доагІача хана цунца лехьа бовла йиш йоацаш. БІаь шерашк дІанхал наьсархой цига тІий тиллаяьр.

ХІанз кхоачам хиннача дагадактор. Доккха тІий тиллад цу тІа гІолла. Укх деношка из хьаделлаш хинна цІой тайпара цІей дукхача хана дисалургдад наьсархошта.

Районе мел йолча юрташкара нах гулбенна бар Шолжа йисте цу дийнахь хиннача митинге. Из хьайийлар Назрани районка исполкома председатела нов. Арапиева. ГІиллакхъерашка денна доккха сомгІат даькъал а дувцаш къамаьлаш дир КПСС обкома секретара нов. Чахкиева, Нохч-ГІалгІай АССР-а Лакхехьарча Совета Президиума председатела нов. Алмазова, проектни института директора нов. Осипова, тІаьш техкача № 479 йолча поезда начальника нов. Захарова, КПСС Назрани района секретара нов. Цолоева, кхычар.

— Сона хет, дагадоагІа, — аьлар «Экажевский» совхоза коартеллаш кхеча юсиьевойе, Нохч-ГІалгІай АССР-а Лакхехьарча Совета депутата Албогачиев АртагІа, — укх хино тхона, къаьстта Экажкъонгий-Юрта, Іаьлий-Юрта, СурхотІа бахача наха яь дало, дь ве. Дика Іунаш а деш хоза, тешаме делладергда оаха из тІий, кхоалургдаш оаш укхаза хьайта къа. Советски эжена эргайоадаш латт тха юрташ. Тхо а тІерт тхоай къахьегамца уж хоазъе. Укх шера аз кхею 50 гектар коартолаш. ХІанз чуйийцача 10 гектарах хІаране тІара 300 центнер йолаш коартолаш йоал. Со тийша ва юкъера даьоахІача 250 центнер яргІоалгах. Иштта жам терга оаха партеи правительствай еча йоаккхонна.

Митинге района къахьегамхоша Ленин ваь бІаь шу дузача юбилейна совхозаш рентабельни хулийташ накъадаха аьнна кхайкарал тІалийцар.

Цул тІехьагІа Албогачиев АртагІа лента ходд а даь хьалхийллача тІаь тІа гІолла машинаш йолаяр.

ВІашагІхеттадена Шолжа бердаш.

М. НАРАЕВ.

Кагирхой оагIув

ЕРРИГА производство айяра хиланза дарддоаца хьал да дисциплина дакьха хIама доацаш хиъи производство дертIа вIаштIехьаьккхаш хилар, хIанзарча хаарча техниках бизагIа [illegible] бар.

«Промышленни предприятейи ПIишлонийн коллективашка социалистически дисциплина кхеяра къакъехьарча Тульски областа партийни организацей балхах» йолча КПСС ЦК сецам тIа комсомольски комитетий ше къаьстта йола уйда тIаерзаьй къонаца болхлой къахьегама дисциплинех шоай вахаре цар леладу гIулакхаши хьокхаме хулга Iалашданза дарг ца хилара.

Къахьегама а производстенни а дисциплина чIоагIъяр къаьстта а боккача дьаркIаме да хIаве, республика дукхха а предприятеш производства планировани экономически стимулированех кердача системага яьха йолаш, болхлойи гIулаккера наха балха пхи де долча чIирага бахьа болаш. Цу хьалашка вIаштIехьде ца хиларо, кIеанг-дукха йоаль а бадха ха керза йолеш хилаpo доккха материальни зе ду халкъа бовхамв.

Комсомола Нохч-ГIалгIай обкомо комсомола комитеташца цхьана техкад кагирхошта юкъера дисциплина телхарра бахьанаш, балха опыт юкъаерзаьй, долаш дола кхоачамбоацаршни хьалхашка латта деккарам кхоачашдара йолча комсомола влияние кхоачамани гучадаькхад.

Республика дукхагIа болча кагийча нахен мехкаршнех тешшаме а дика а къахьег, болхлой класса къахьегама традицеш аледи а йоахаш. ХIана комсомольско-кагирхой коллективашка яьртача «Ленински комсомола 50 шу дизара цIерагIча коллектива» цIи тиллийтара йолча яхьа юкъе къонача производственникашна дика кхоачашду къахьегама овсарле лакхъяра, кагирхоша рационализацеи изобретательствахи шерра дакъа лоцара, производства культура дикагIа тохара, кхыдола декхараш.

Балха хаках биэза пайда эцара, къахьегама овсарле лакхъяри кхоачамаш гучадахара хьалхара шоай бехктокхаш шоаш дика кхетабеш хилар хьахьокх А. Шерипова цIерагIча нефтенаслоавода № 40-1 йолча установка, «Грознефтереместрой» треста РСУ-2 [illegible] бригада, «Чечингетройтранс» объединене № 3 йолча тархка автоколонна, кхьча комсомольско - кагирхой коллективаш членаша. Шоай шера задачеш Ленински комсомола [illegible] тIаихоачаш кхоачашъяра патриотически гIулакх карайнйцад цар.

Дукхача къонача болхлоша, шоай хьаьст-хьаьстача дахарагIа болх а беш, тешшаме дика кхоачашду шоай къахьегама декхараш, шоай болхлой сийленах деккхал ду. Къахьегама овсарле лакха хулга Iалашду. ХIаналехьа а пятилетка дизьаргIача шера чотах болх беш ба Грозненски ремонтно - механически заводера слесараш Мескев Этин Чичун Олега, токараш Алибаев Рафаяля Гарабрик Юрийи, сверловщик Иваненко Александр, кхыбараш. «Красный молот» заводе 600 совгIча къонача болхлоша тIехкхоачашъю шоай задани. ХIаьта токараша В. Сальниковен Е. Скачковен. котельщика В. Эльмурзаева, электросварщика Н. Батановас, кхычар «ПрофессегIа дикагIвар» яха сийлен цIи яькхай.

Цунца цхьана къонача болхлошта юкъе болаш ба шоай декхараш кхоачашдара мелал лелаю, кулгалхой распоряженеш кхоачаш ца ю, прогулаш ю, тIехьабувлаш балха уха, хилал хьалхагIа балхара дIаука кагирхой а. Республика йоккхача 18 предприятера къахьегама дисциплина мишта латт хьежача гучадьлар тIехкхьарча шин шера къахьегама дисциплина телхаьрех кхоалагIа дакъа кагирхой хилар. Къахьегама дисциплина телхаьча кагирхоеш ахаш комсомольцаш ба. Царех иагIчар прогулаш ярна телхаьй къахьегама дисциплина. 1967 шера къонача болхлоша прогулаш ярна дувзаденна керах йоаьча балха хана чотах 100 эзар сома продукци ца ерта йисай.

Тархаш тIабодаш да кагирхошта юкъе шийлача къахьегама дисциплина телхача моттигех ахаш совгIа ярам предприяте шерал кIезигагIча хана болх баьча кагийча нахкел мехкарийн чотах хилар. Масала, Грозненски химически комбинате къахьегама дисциплина телхаьь нийсъеннача 178 моттигах 101 моттиг уххаза шерал кIезигагIа болх баьчей 58 моттиг 1 шерагара деца 2 шерага кхаччалца болх баьчей къонача болхлой дакъа кхоач.

Дисциплина телхаеча комсомольцех лоадам бовцаш дола дакъа кара дац социалистически яхьан коммунистически къахьегама тIехьарча боламан юкъе дакъа лоацаш, технически творчества гIулакхаш деш. Дисциплина телхаерех ноагIбараш общественни балхаш ца деш, болх беча кагирхой школашка, сайрийчарча а заочни а техникумашкен вузашкен, комсомольски просвещение системе ца дешаш бараш ба.

Чакхдаьхача тохкамаша комсомола комитеташка йиш хилийтай кагирхой социалистически къахьегама дисциплина тоаяре балха критерий лостамаш держе. Уж да дисциплина телхае йиш хулийта гIулакхаш вIара къонача болхлочун, къаьстта а духьашха производстве бахькарий даим йоакхо ара даькъаца дIадахар; прогульщикашцара, мекъал делвеpашцара, брак ерашцара къовсам; балха керза йовзага дIадаккхара балха шерра комсомольски актив, къона болхлой - специалистш, «комсомольски прожектора» отрядаш юкъеувзар, и. кх. дI.

Грозненски ремонтно - механически завода, «Электроприбор», «Красный молот» яхача заводийн, г. Назрановерда «Электроинструмент» яхача завода, «Малгобекнефть» НПУ комсомольски организацей балха опыто хьахьокх кагирхошта юкъера къахьегамен производственни дисциплина чIоагIъяра ва мехтара а ювлаш къовсам лоаттабе комсомола комитетий дикка йоккхий торонаш а цхьайола балха формаш а йолга. Грозненски ремонтно-механически заводе дисциплина телхаеранагIа хьалха администрацин бехкам а дийя Iара, шортта хулар царна выговораш ю, кхыдола бехкаш ду приказаш. Ихьебакьда, дисциплина телхаелга кIезиглаяро. Из хулар дисциплина телхаерии дешаш болхлой коллективашка, комсомольски групповой а цехорой а собранешка дувцаш на хилара. ХIана комсомольски организаце прогульщикашцарча къовсамее комсомольски группай роль чIоагIъяра йиш лаьцаб. Къонача болхлоша дисциплина телхаь нийсъенна цхьаккхе а моттиг комсомольски группе ца ювцаш де доагIар даннек йисац заводе.

Цу дерригме а гIо даьи дисциплина дикка чIоагIъяра. Шадахача ах шера цхьан болхлочо шара прогул яьац.

Заводе деккхача маIане лерхI керда балха ухараш къахьегама дисциплина хургйолча тайпара кхетамца кхебар. Комсомоль комитето йоакхо ю уж сихагIа болхлой коллектива гIулакхий духтIабаха, царга шоашта дукхагIа еза профессеи харжийта, из бокъонца Iомаьь караерзайта. ХIара керда балха веначунга предприяте истори, коллектива традицеш, завода цехаш, це болх бергбаха моттиг дIайовзийт. Заводе хан-ханаьха чакхдоах кагирхой къахьегама турпалашца, ветеранашца, вIашахбеттала болхлой хилар безам делга, [illegible] пропуска тоаства [illegible] дIателлаь.

[illegible] болхлой кхоашца кхебара гIулакхе комсомола организацешта [illegible] новкъостад [illegible] кадрови [illegible] специалистах вIашагIъехкача боккхагIча советашка. Цар тIадехх къонача болхлошта хьехаш дераш къестабалга. Опыт йола хьезанаш дераш къонача болхлошта тIачIоагIбара практикал дика бераат даьйнад республике. Дукхача болхлошта вахара юкъе баха наькъаш Iемадаьд. масала, Михаил Иванович Каледниев Клавдия Ивановна Шиняновен — «Красный молот» завода кадрови болхлоша.

Парте XXIII съезда цIерагIа йола Грозненски крекинг-завод, производственно - товарни контора, «Красный молот» яха завод, хIанзар тега объединени, кхьараш санна йолча предприятешка чакхдоах кхувш боагIарий денош, къонача болхлошка къахьегама законодательства лардаш дIайовзийт, цар шоай балха нормаш мишта кхоачашъю гойта аьрхIа йола стендаш ю.

ГIулакха вIашагIбеттабалара денеех, партийни бовхамен кулгалхошта хьалхашка выступленеш ярах, профсоюзашкарча ийалалар пайда а ийбеш, дукхача предприятей комсомольски организацешка массе а тайпара чакхдоах къахьегама дисциплина телхаеранта уж премеех, ахкан хакарча аргIанна йолча отпускаех, салаIара цIеношка ахара путевкаех, кхыдарех бахара наькъаца Iоукьамаш делга.

Къахьегама дисциплина тоаяра комсомольски организацешка, балха хана хIара минутах пайда ийбара теркам тIаберзабе беза, уж даим профессионально - технически хьакъехьа дегIаккхувлара йовхо е еза. Из гIулакх кхоачашдеш хилча шера лархIа йиш ад комсомольски организаце, группа Ленински комсомола Уставо, ВЛКСМ XV съезда решенеша дIадехараш кхоачашделга.

А. ПЕНЬКОВ,
ВЛКСМ обкома комсомольски организацей отдела заведуиш.

ВЛКСМ 50 шу дизара сийна бархI бетта тIанйца хиина социалистически декхараш тIехкхоачашдаьд. Масала, иданал совгIа цIеньаьза йолча парафина массехк эзар тонн арахийцай, 35 эзар сом электроэнергии парн кхобаьб.

Завода комсомольцаштен кагирхоштен юкъе дика къахьегама толамаш дахарца белгалъьннай 40/2 яхача установка кагирхой коллектив. Укх ах шера итог йича ЕррагIсоэзин юкъе кхоалагIа моттиг ийнахай цар. ВЛКСМ 50 шу дизара сийна шоаш тIанйна социалистически декхараш яхьа бутт хьалхагIа кхоачашде лерхI кагирхоша. Из доаш цар кхоачашдергхилар белгало я укх шера бархI бетта задани ханал ши кIира хьалха кагирхоша кхоачашъябь хилар.

Къахьегама дисциплина чIоагIъеш балха овсарле лакхъергйола наькъаш техкаш, керда пайда эцийза йиса торонаш гучайоахаш ба кагирхой.

Сурта тIа: № 40/2 йолча установка комсомольцаш оператора гIончаш (аьрдехьара аьттехьа) В. Старикова В. Гребенкин.

И. Плиева сурт.

Пятидесятка кхоалагIча шера тIанйна социалистически декхараш сийлен хьалхашка кхоачашдеш ба укх деношка Грозненски района № 3 йолча совнайбаьшдарий совхоза къахьегамхой. Кагирхой дика гIулакхаш къаьстта белгала да укх деношка. Аренаш хьалийза кхаьча укх помидораш.

Кагирхошта юкъерча социалистически яхье хьалхара моттиг лелаю Махамаев Мукмин херте латтача бригада кагирхоша.

ДикагIа болча кагирхошта юкъе я комсомолка Балаева Луиза, Бакаева ХIейжан, Хусаинова Хадишат. Шоай ден нормаш 1,5—2 тIеккхоачашъю цар.

СУРТА ТIА: (аьрдехьара аьттехьа) Балаева Луиза, Бакаева ХIейжан, Хусаинова Хадишат.

И. Плиева сурт.

ДИКА ГIУЛАКХАШ ДЕБАДЕШ

СУНЖЕНСКИ района XIX партсъезда цIерагIча колхоза кагирхоша сийлена дIахьу даьй къахьегамен тIемех традицеш.

Карара ца йоалийташ лелаю цар соахка юбилейни шера дика толамаш дахарах КПСС Сунженски райкомен райисполкомен, ВЦСПС, Российски Федераце Министрий Советон енна карара карамела Ше байракхаш.

Колхозеи станцеи хаст-хаста тематически сайренаш хул. Цу сайренашка кагирхошта советски наьха турпален гIулакхех дувца йиш йолаш дукха тIемей къахьегамен ветеранаш бах станице. Кортамукъале бахьан долаш шоай вахар дIадена 800 саг дIавелла воаля колхоза территоре тIа. Цар сийна дегIа латт укхаза памятник. Цига хаст-хаста митингаш ю кагирхоша, байнарий сийдеш лизай курсаш Iоеш. Кетало хьекхача ден сийна «Нана» яха монумент егIай.

Хьоккхам эца мегаргболаш дукха дика кагирхой ба колхозе. Уж ба дикача гIулакхий инициатораш, колхоза боахама юкъе керда, пайдане мел дар юкъекхуьхьа А. Бабкин, А. Юрченко, П. Редькин, иштта дукха кхыбараш. Дика къахьегарах общественни вахаре хьинаре дакъа лацарах кагирхошта укх аьхки салIа мах боацаш туристически путевкаш еннай.

Колхоза бехктокхамерча балха участвашта доал деш ба тха комсомольцаш. Дукха тийша ца цар хьинарах, говзалах, хьакъхалах. Шоай болх кIоаргга тохкаш цар Iомабарах, бовхама гIулакхаш Iилман ларда тIа леладарах дукха карагIдаьннад колхоза экономика айеча комсомольцашта—инженера Гапаровна, комплексни бригада бригадира А. Валдина, 5-ча тракторни бригада бригадира гIончана М. Харебина, экономиста В. Бычкована, иштта дукха кхыбараш-та.

Кагирхошта юкъе има болаши сий леши я комсомольций актив.

Кагирхочох гучадаьннача гIалата йотара хилаш из цIакхха, гIалатаьнчар бригача кагирхой общественностр вуш.

Чакхбаьннача бетта хилар из. ШоллагIча тоахтерни бригада механизатор Поленникова Михаила медвытрезвителе бийса яьккхар. Комсомольски организаце чIоагIа йолга ха а хеаш ВЛКСМ комитета дуцца дIалелар из кош колхоза кулгалхоша. Эгтара хьалха бригада кагирхоша вийцар Поленников, тIаккха колхоза комсомольски собране вийцар. Цигара доагIа тIаIаар дйр кагирхойна общественни порядок тохкаь бригача комсомольлий сий доалабьча Поленникова. Цуа тIехьагIа юрта йахйча йаьйа, къахегамхой сходе дийцар зулаие гIулакхаш леладерашцара къовсам чIоагIбара общественноста хьалхашка латтача декхарех.

Даим болх беш я станице кагирхой дружинем къаьстта йола комсомольски патрула.

Шиъ подшефин школа я колхоза комсомольски организаце. Цхьацца пионерски отряд тIачIоагIъяьй хIара тракторни, кхан лелалеча бригадашта. Масала, механически мастерскойна станицерча юкъерча школа 10 класс, 1-гIча кхаш лелалеча бригада 7 «Б» класс тIачIоагIъяьй. Дешархой каникулашна дIахийлачь юкъа лешархой, производственни бригадаш вIашагIъехи колхозе. Шоай социалистически декхараш тIаэш дешархоша, тIаккха колхоза бригадаша цхьана уж кхоачашдера итогаш ю. Царех къаьстта дикагIа къахьийтараш мах боацаш пионерски лагерашка салаIа бохийт. Масала укх аьхки 200 дешархочо вийта салеIаа.

Колхоза культура ЦIенца яйха бувлам лоаттабу ВЛКСМ комитето. Тахан 60 совгIа кагирхо: колхозахой, гIулакхера нах, специалисташ ба клуба самодеятельносте дакъа лоацаш. Комсомола 50 шу дизара сийна йоакха концертни программа кийчъеш ба уж. Кагирхошца цхьана казакий хоре дакъа лоацаш ба халкъа илли дика хови бола къоаной а. Даим болх беш йола агитбригаден; хоровойн, халхарен, вокальнии, драматически кружокаш я клубе.

Тайп-тайпарча темех кагирхой сайренаш хул клубе. Уж сакъердаме чакхъювл хьалхе кийчо яр, дика уйла я ел дика вIаштIехьъяхар бахьан долаш. Цудухьа кагирхошта а [illegible] сайренаш КагирхоI [illegible] ча керда советски обрядашта пропаганда яр кертердарех ловрхI комсомола комитето.

Дика терко ю ВЛКСМ комитето Советски Эскаре кагийках накъбахара а. Цу хьакъехьа кийцача сакъердаме хургйолаш мероприятеш чакхйоах.

Комсомола цIейна сийлеца накъбахара кийча ен ба колхоза комсомольцаш. ХIанзале шоаш лийрхIачох кукхагIдар кхоачашдаь а баьнкаб уж.

Х. АЕВ,
ВЛКСМ Сунженски района инструктор.

ХIАРАНЕ ХЬИНАРЕ ДАКЪА ЛОАЦАШ

ХЬАТIАДОАГIА Ленински комсомола 50 шу дуза доккха цIай. Мишта кеъшоагIоргва цунна, сенца белгалдоаккхаргда аз из сей вахара эгтара дезагIа ди, яхаш дег чу а латташ къатьегаш ва укх деношка тха, совхозера хIара комсомолец, кагирхо.

Совхоза эгтара лоргIамагIа а халагIа а доле балхаш деча ба тха комсомольцаш, кагирхой. Хьинаре дакъа лоацар цар укх шера хлат чуэцача. Цудухьа 10 ди мара эшанзар тхона 2300 гектара тIера хIан мукан чуэца. ХIана уж лаьтта оаханэ, доахаар ГалвдеIча, доахан доахадеча къаьегаш ба.

Дукха ха ца хлат чуйица доацна, ХIанзалехьа 2300 гектар лаьтта аьха даьннад.

Цу балха белгалбаьннаб дукха комсомольцаш кагирхойн. ДIаэзай комсомольца трактористa Зурабов Ахьмада цIи. ЦаI ах — ши норма ца ииш хьай тIера юкъерзаш ца шай трактор. Хьаныбича ах шера дукхагIа лаьтта хьона хьаьд хьона аьнна лаьча итогаш хьехьахкар тха ТIой-Юртарча комсомольца звеньевойс Кукиев Бельдудина района хьалхара моттиг ивзавалга. Кхаьшка социалистически яхье хьалхе лелаю механизатора Бисав Заудина.

Къонача механизатораша даш домнад хьагIадоагIача шера бIастн аха дезаргдолаш цхьа гектар лаьтта ца дита, гуйрайна дуа хьаьш дина а шай хиннахьа а дIадийна дакъ.

Боккха комсомольски кма ба тха совхозера бар — 52 комсомолец ва тха организаце. Церна массенна а да хIама нордагIа общественни вахара, ши-шоай балхашка Цар безамга, гозалга къажка порученеш тоI царна комсомола комитата.

Масала, совхоза къона экономист Котиев Мурад хоза чулоацам, бувзам болаш къамаьл де хоеш. партийни дош наха дег чу динийта ховрддолаш волга гучаделлар тхона. Пропагандистала а ца вокийтеш цунна кхыйола поручение еннаьлера нийса хургдацав. ХIана района дикагIа балча пропагандистах лоархI из.

Иштта тахначун тIалагIа мара вивзар дика агитатора поручени Долакха-Юртарча къонача доаккана Дауркбекова Зинайна а. Тха гIалат деннадец. Балхах мукъа йоле ка ферме йоахк Зинас. Цунна нордоагIа але, дувца, шиI хьайыгамца кхыбарий къинар айду. Деркашта пайданагIа, сакъердамегIа зургдар газеташ тIера, журналаш тIера деха, из цхьа саадам боллош вIашагIтохха хов цунна.

Спортивни гIулакхашта а тIехьа балац ТIой-Юртара кагий наз. Дукха ха я тха футбольни команда районе шоллагIа моттиг яйна.

Тха болх кхы а тоабар доуcе ноакъостал ду тхона совхоза партбюрос. Дукха ха йоацаш цун засадане дийцар совхоза комсомольцей гIулакхах лаьца доаш.

Дукха ха йоацаш Кнейо хургйолча ЕррагIсоэзин комсомольски слета декъа лаца бокъо еннай тха комсомольски организацена. Иштта дикача къахьегама, пионерски принципех тхоай вахар чIоагIдерца дIахо а хо тешаш болийтаргба оаха тхоех.

А. КАРТОЕВ,
Назрановерча «Октябра 40 шу» совхоза комсомольски организацеи комитета секретарь.

ДОШ ЧIОАГIА ХУРГДА

ВЛКСМ 50 шу дизара дикача толамашца накъбахах кийчлуш ба тха кагирхой. 290 комсомольцех хIанзаре 82 саго коммунистически къахьегама ударник яха цIи яьккхай, 200 совгIа саго «завода дикагIвола къона болхло» яха цIи лаьдара къовсам лоаттабу. 5 комсомольско - кагирхой бригадана коммунистически къахьегама цIи еннай.

Укх шера июль бетта яхьа итогаш йир кагирхоша. «Завода дикагIвола къона болхло» яха цIи елар автоматчицана Абдурзакова Зурайна, токара Магушков Маудина, слесара Белов Владимира, электромонтажника Курдюков Альвада, иштта дукха кхыбараш.

Завода дукхагIа боль комсомольцаш 1969 шера чотах къахьегаш ба. Уж ба фрезеровщик П. Шевченко, токарь А. Еремеев, шлифовальщик Н. Жуков, кхыбараш а. ХIаьта комсомолец токарь-расточник Вележный Анатолий 1969 шера шолагIча ах шера чотах болх беш ва.

Комсомолец Сулейманов Айбет херте латтача конструкторий комсомольско - кагирхой группо хьа а ль балха юкъейихьай РЭМ-300 яха керда электрографически ротационни машина. Паччахьалкхен комиссо дика мах беш дIа а йийца серийни производстве дIаелар из. Керттерча конструкторски отдела комсомольски группа инициативах керда продукци балха юкъехьочен из арахецачей шефство лелаю. Пох дика пайда баьннаб.

№ 1 йолча группкомсорг Абдурзакова Зура херте латтача цеха механически парка кагирхоша дIадолалир тIехьабусача болхлошта шефство лелаелга. Из болам комсомола комитето мога а бах хьалльацар. ХIана тоъал кIезигбеннаб заводе производственни нормаш кхоачаш ца ю болхлой. Масала, дукха ха яр токараш В. Тараненкон Н. Жаренкови, иштта кхыбола кагирхойи производственни нормаш кхоачаш ца ерашта юкъе болаш хьабоагIа. Техкача гучадаьлар, кагирхошта шоай болх дика ца бовзилга, хIаьта инструмент а хиннацар тоъаш. Балха опыт йола говза болхлой тIачIоагIбир царна, эшаш хиннача инструментаца Iалашбир. ХIана шоай нормаш 100—110 процент кхоачашъю хьалха тIехьабусаш хиннача кагирхоша.

Дика къахьегарал совгIа шоай салоIам вIаштIехьбаккха а хов тха комсомольцашта. ВЛКСМ 50 шу дизара спартакиада чакхъяьннай тхо долча. 300 совгIа саг эзо шига дакъа лоацаш. Завода художественни самодеятельность вIашагIъеллай кагирхоша, каст-каста экскурсеш ю, кадрови болхлошца, къаьнарча большевикашца, артисташца, йоазонхошца вIашагIкхетараш хул. Вежарий республикашкен Нохч-ГIалгIай АССР сийлен моттигашкен походаш лай оаха укх аьхки.

Укх деношка къаьстта шеръеннай ВЛКСМ 50 шу дизара сийна аьржа социалистически яхь.

Е. НЕМЦЕВ,
«Электроприбор» завода комсомола комитета секретарь.

КЪАХЬЕГАМА СОВГIАТАШЦА

Дукха ха йоацаш вай мехка комсомола 50 шу дуза ди тIакхача.

ВЛКСМ сийлен традицеш дегIаккхувлаш хьабоагIа Гудермесски района комсомольцаш. Районе цхьаккхе комсомольски организаци яц шоай юбилейна накъбахаш къахьегама совгIаташ ца кийчдеш.

Районе эгтара йоккхагIа йолча локомотивни депо комсольски организаце кагийча [illegible] районе эгтара керттердарех лерхI хIамаш кхоибараш, хьурматлараш, производства культура айраш къовсам лоаттабара гIулакх. Иштта ер шу дIахоладелча дена 24 рационализаторски предложени еннай цар. Уж производствана юкъейоалларах 9000 сом пайда баьннаб дахона. Къаьстта дукхагIа рационализаторски предложенеш еннай комсомольцаша Гребов Александра, Сидельников Геннаде. Укхаза болх беш болча комсомольцех хIара шоллагIвар рационализатор ва. Юбилея сийна тIайийца социалистически декхараш кхоачашдеш яхь тепловоза ремонт лай цар воскресникаш деш, цул совгIа предприяте фонде дIачуденнад 40500 килограмм [illegible] аьшк. Укх депо контрольно-измерительни прибораш еча цеха комсомольцаша ВЛКСМ 50 шу дизар сийлеца дездара районе массален хьалха кдайкарал дар. Тешшаме кхоачашду цар шоаш тIанйна лакхара социалистически декхараш.

ТIайийца [illegible] социалистически декхараш венгара ди массаза дола [illegible] хьабоагIа автотранспортни предприятера комсомольцаш кагирхойи. Пассажираша уж лекъьабеш цхьаккхе моттиг нийсъенналн укхаза. Лакхбоинаб цехашка кагирхошта юкъе дIахьош бола политико-массови болх а.

ТIайийна социалистически декхараш диза кхоачашдеш шоай боккхагIа болча ноакъостал-коммунистски тIахьа ца буеш хьабоагIа консервни завода, «Гудермес» яхача мехкдаьтта промысла, вагонни депо комсомольцаши кагирхойи. Укх деношка яхье хьалха латташ ба комсомольцаш Солтаев Ризван, Кутковой Валерий, Баскаров Раизан, Хаджимурадов Леча, иштта дукха кхыбараш а.

Промышленноста къахьегача кагирхоех тIехьабисац юрташкара къона къахьегамхой а. Районе вIашагIъеллача 25 комсомольско-кагирхой бригадашна, звеньяшна лакха хьувкъам чуйлаб укх шера. Къаьстта белгальяьнха йоагIа «Октябра 40 шу» яхача колхоза комсомольско-кагирхой звеньяш. Укх колхозера комсомольцаш ба вай республике эгтара хьалха шоай комсомольски организаце «ВЛКСМ 50 шу» яха цIи лелаяра комсомола юбилей дезлеча ден сийна социалистически яхь дIайолаьяраш. ГIадвуташ да цар укх шера дакха толамаш. 500 гектарах хIаране тIера 28,1 центнер хлат чуийнад комсомольцаша. Из цар тIанйцача социалистически декхарел 3,1 центнер дукхагIа да.

Къахьегама совгIаташца накъбахара дезача цIейна района беррига комсомольцаши кагирхойи.

А. КВИТИНА,
ВЛКСМ Гудермесски горрайкома организацеи отдела заведуиш.

«СЕРДАЛО»
2-гIа агI. 3 сентябрь, 1968 шу.

КОММУНИСТАШ—ЯХЬЕ ХЬАЛХАЛАТТАРАШ

Партийни вахар

Наурски района юрта боахама къахьегамхой, КПСС XXIII-ча съезда, ЦК мартовски (1965ш.), майски (1966 ш.) Пленумий решенеш кхочуш а еш, пятилетка кхоьалгIча шера лакхарIча рубежашка баьинаб юртбоахама продукташ яхара, пачхьалкхен планаш - заказаш, социалистически декхараш кхочашдара.

1968 шера 15 августага кхоачаш 161 процент кхоачашъяй пачхьалкхенга ялат дехкара шера план — планагIа 6500 тонн дIадала дезаш хиина ялат Даьхен амбарашка тессад 10493 (хьажIаш боацаш), шура йоххара шера план 81 процент, фуаш дохкара 111 процент, тха дохкара 110 процент кхоачашъяьй.

Юртбоахама продукташ дукхагIа йоахача юкъе шоашкара довгIаш дола дакъа лаьцад коммунисташа - механизатораша, комбайнераша, жа Iуша, доаркаша, юрта боахама специалисташа. Пхе шера план хана хьалха кхоачашъяри В. И. Ленин ваьча дийнаь дена 100 шу дизара [illegible] боагIача тайпара накъабахари дукха чIоагIа социалистически яхь а йоаржаь, колхозно-совхозни производства массайолча участкашка — лакха хьувкъам кхебар, лаьтта лелаздара культура лакхъяр, шура, дулх дукхагIа лакхдар, къахьегама овсарле лакхъяр дукха доаттабеча, къовсамё хьалха лаьттай коммунисташ.

Ялатий лакха хьувкъамаш кхедара боккъонца йола говзанчаш лоархIаш я коммуниста Рустамов Мажита Рустама кулгалду Ленина цIерагIча колхоза цхьоалагIча комплексни бригада коллектив. Механизаторий бригада коллективо районе эттара хьалха юкъ йолаьйтt лакха агротехника чакхъяхара. Указа боккъонца дола закон а хиина дIаеттад предплужникаш а йоацаш оаха лаьтта брак лоархIийга, пух а долаш йолча агрегата юкъе йоъийт катоки шлейфмакхен. Цу бригадо дIадув кIаш кхыйола культураши - лакхагIча репродукцей цхьоалагIча класса фух я. ХIара гектара тIа шиъша центнер суперфосфатен цхьацца центнер аммиачни селитрах тессай.

ЧIоагIа уйла тIайохийт ялашка хий дехкара. 1968 шера чуапаргдолча ялаташта 700 совгIча гектара тIа тIеадал чуйолийташ хий диллад бригадо. Цунах хьалийнар дика гуш да: чуийца ялачa 1084 гектарах хIаране тIара юкъера лаьрхIача ялата 27,1 центнер лаьхкай планагIа яйха лаьрхIа хиннача 19,1 центнера меттел. Уж комплексни бригадашта юкъе хьувкъаца лакгагIа дола хьокхамаш да. Лаьтта лелалара лакхача культура [illegible] яха цIи еннай бригадана.

Лакха хьувкъам кхебара гIулакха шоллагIа меттиг лаьцнай цу колхаерча коммунист Петр Дмитриевич Кердюкaв керте латтача шоллагIча комплексни бригада.

Комбайн хьай тIара — пух боал тIа — ишта йоа баахаш хIанз дIахора хьувкъам — пятилетка дикъалгIча шера хьувкхам бахьан долаш шерра къовсам бобаенача Наурски района боахамий хьалха латтача бригадашка. Из ду, масала, ха лелалеча «Терский» совхоза цхьоалагIча отделенерча коммунистически къахьегама бригада яха цIи лакхар духа къовсам доаттабеча, коммуниста Курин Николай Андреевича кулгалдеча шоллагIча тракторно-полеводчески бригадо. Укхаза гуракъа дIадуича ялаташта лаьхай 600 гектар е планех 72 процент, хий дуллаш латт кхаьшка тIоадал соцаяра. Трактористa коммуниста Сукорцуков Александр Александровича бригада члонашца Хаджиев Сайдаецев Гулаев Iусманацев цхьана «ПНС-6» яхача хий детгаргаца сменагIа 2,5 гектара тIа хий техад, нормагIа 1,5 гектара тIа мара тоха ца дезача.

Гуракъа дувча ялаташта гусеничин машинашца лаьтта оахаш болча 3-ча комплексни бригада механизатораша Лазарев Владимир Абрамовичев Вожжов Иван Илларионовичев цIена болх бу, шоай сменин нормаш 140 — 150 процент кхоачаш а еш, хIаьта «ДДН-45» яхача машинаца хий детташ волча къонача коммуниста Коротких Николай Ефимовича сменагIа 3 норма кхоачашъю.

Шера сийрда ада саьна социалистически яхь лелаеннай шурий-товарни фермай болхлошта юкъе эррига йоаккхаш йола шура аьсамъяиккхари хIара Iаттагара шура дукхагIа яккхари духьа. 1968 шера цхьоалагIча августе кхачалца 4677 тонн шура лаьккай районе е ДIадахача шера цу ханналца яьхха хиннача 418 тонн дукхагIа, хIара Iаттагарь яьхка шура 1632 килограмм я, вешта аьнча соаккарчул 129 килограмм дуйхагIа. Шерра-шера шура яьккара тIайIду ший социалистически декхараш кхоачашдеш а района дикагIа йолча доаркаех цаI лоархIаш а я коммунистически къахьегама ударник йола коммунист Зинаида Сетвалиевна Лукъянова — Ленина цIерагIча колхоза 4-ча комплексни бригада доарка. Цо 8 бетта хIара Iаттагара 2107 килограмм шура яьккхай. Шура дукхагIа яхара йоккъенца йола говзанч я «Россия» яхача колхоза МТФ болхлойта юкъерча социалистически яхьа юкъ йолаьр а я 2-ча ферма доарка коммунист Анна Васильевна Олкшвили, цо 7 бетта хIара кхоабача Iаттагара 2094 килограмм шура лаьккхай, цо дIадоладаь дика гIулахх хьаллаьцад цу колхозерча кхыча доаркаша а. Шура дукхагIа йоахийта вIаштIехьаьккхад коммунистам керте латтача шурий-товарни фермай коллективаша а. Масала, хьалхалаттача фермаех я «Красное знамя» яхача колхоза коммунист Алхазов Нурадин заведующи волча 1-гIа ферма, ворхI бетта укхаза хIара Iаттагара 1806 килограмм шура яьккхай е соаккарчул 393 килограмм дукхагIа, «Россия» яхача колхоза коммунист Николай Филиппович Паладит заведующи а волаш волча 1-ча ферме хIара Iаттагара 1675 килограмм е 1967 шерарчух 201 килограмм дукхагIа шура яьккхай, хIара Iаттагара йоаккха шура соакха яьккхачунца нийсйича 118 килограмм тIаккхийттай ха лелаеча «Терский» совхоза коммунист Тураев Муку керте латтача 2-ча ферме.

Социалистически яхье хьалхалатта шурий фермай болхлой хестабу, цар сийна урагIйогI байракхаш, ахчан премеш тел царга. Къахьегама сийлен байракхаш тела отталь, масала, Ленина цIерагIча колхоза №№ 3, 4 йолча МТФ-ашка.

Укх шера ударни хаттe эттай районера ха лелалераш а. Жа Iуй коллективаща юкъе Iоахарий дукхагIа кхедара ьяржача социалистически яхье хьалхара меттиг лелаю «Терский» совхоза коммунист воккхагIа вола жа Iу Халмотов Сайд-Ахьмад а волаш волча 5-ча отделене жа Iуй бригада коллективо. Укхаза хIара 100 жийна тIехьа 127,7 Iаьхар кхебаь планагIа кхебе лаьрхIар 102 мара боацача метте. ВIарчача ахкагIа 990 Iахарах цу Iулащара 2 Iахар шера бенабац, района Iулаша юкъе эггара кIезагIа хайнад уж шига. Цу совхозерча коммуниста Аммаев Iадахалкьамида кулгалдеча №4 йолча МТФ ца Iуй бригадo 803 Iахарах 4 шера бенабац.

«Терский» совхоза коммунист Исмаилов Узуньхьажа управляющи волча 5-ча отделене жа Iуй бригадай инициативагIа социалистически яхь яьржай хьатIедоагIача Iаина дика кийчо ери гIожа доакъараш кийчдарц духьа, жово Iа доаккхаргдолча моттигашка жа Iуй низаеща уж хьатIаоизар духьа. Масала, Абдулаев Ягулбаr жа Iуй бригадо 9850 тонн доахъар кийчдаьд, хIаьта коммуниста Алиев Бугас — ший бригадаца тIаззай тIеххинача люцерна аьла 78 тонн. Наурски района беррига къахьегамхошца цхьана ааача юбилея — В. И. Ленин ваьча дийнахьа дена 100 шу дизара сийна коммунисташа социалистически яхь мишта йоаржаю хьахьоккаш дола масалаш хьы я дукха да.

М. ПЯТИРУБЛЕВ,
КПСС Наурски района инструктор.

ЯЛАТ—ДАЬХЕН АМБАРАШКА

АЛТАЙСКИ КРАЙ. Рубцовски районерча Къахьегама ЦIеча Байракха орден йолча «Страна Советов» яхача колхозо шерра-шера доккхий хьувкъамаш ахаду. Цул къахьегамхоша укх шера пачхьалкхенна ялатий 100 эзар центнер дIалулга лаьрхIад. План-заказал дукха а-дукхагIа [illegible]. Чуйиду керда ялат элеваторашка доладенна.

СУРТА ТIА: Рубцовски совхоз тере дIаяцаш латт колхоза ялат.

Е. Логвинова сурт.
ТАСС фотохроника.

НАЬКЪАШ ТОА А ДЕ, ЛОРА А ДЕ

Халкъа боахама мухьаш дIакхухьилга, къахьгте а уж гаьнарча наькъа дахьа дезаш ца хилча, автомобильни транспорта дукхагIа дIатIалуллаш да хIана. Цу гIулакхо вай мехка экономически гIирс хьалбара декхараштa кийсса хьалхашка оттаду автомобильни наькъий сеть дIахо шеръярен цунах пайда эдара эффективность лакхъярен декхар.

Автомобильни наькъаш боккхача лоархIаме да вай республика экономикен культурен дегIаккхучча а. Аьнча кхоачам ба, Надтеречнера Кень-Юрта гIолла Первомайске бода никъ биллaро Надтеречни районера тор. Грознерча Артемовски элеваторе ялат дIаухьа никъ шовзткъа километр совгIа лоацбаь а хIаьта Итум-Кхалара Шорой бода 30 километр совгIа никъ биллaро хьайбай боахам дегIаболабара 67 эзар гектар совгIа жоахан хьагIенех пайда эца республика колхозашен совхозашкен йиш хилийта а хилар.

Мухьаш массажиран дIахо дукхагIа дIа-юха увзарен цунга дIабода мах лохбарен гIулакха наькъа боахам тоабар лоархIаме долга кхета а деш, сихха теманаца наькъаш лехкен тIаьш техкен, царна реконструкци а ремонт а е, хаттама хьалаш моллагIча тайпара дале а автотранспорт лелаларгIолаш долча чIоагIа тIоа билача наькъашка гIолла нах баха эррига моттигаш сихагIа вIашагIъоваd гIерташ ба республика наькъахой. ХIаьта из декхар кховчашдара гIулакха дика тIамаш царна карагIа а даьннад. 1968 шера 1 январе чIоагIа тIоа тIабилла дар деррига наькъех 71,1 процент. Цу хьоккхама Российски Федераце 5-гIа моттиг лоац Нохч-ГIалгIай АССР-е. Укх тIеххьарча шерашка наькха саьна тоабеннаб тIаьй боахам. Керда техка я реконструкци яь а да докхий я юкъера а итташ тIаьш, цу даькъе Экажкъонгий-Юрта юхе ШолжатIилар а долаш.

Алхха укх цхьан шера 111 километр дукхагIа хургда республикера чIоагIа тIоа билла автомобильни наькъаш. Машинныкъа кIалгIолха чакх я боалаш Горячеисточнискера Петропавловске гIолла Аргуне бода автомобильни никъ хьалбаь баьнча йиш хургья Тиркал дехьара республика Къулба-Малхбоален даькъе (Аргуне, Гудермесе, Шаьла, Ведана) а Дагестански АССР-е а уча эррига автотранспорт гор. Грознена гадоахарг лелийта.

Наькъий-тIаьй боахам хьалбеш цунна реконструкци еш болча республика наькъахоша шоай производственни база дегIаккхуал, хьалъю автопавильонаш, нах автобусашка хьежаш латта мейдаш, гаьнаш дIайогI автомобильни наькъий дIоаххала.

Кхо шу хьалхагIа нагахьа автопавильон яцар республика наькъашка автобусни транспортах пайда эцаш болча пассажираштa догIах, хайх, йIайха хьежача мальхах лочкъа кIалъотта. ХIанз 66 автопавильон я республика наькъашка, хIаьта пятилетка чакхйоалац уж шоаза дукхагIа хургья.

Наькъий дукхача маршруташкен участкашкен керда декоративни сомий гаьнаш хьалкхуврга, кхерамален островкаш ергья. ЧIоагIа лоархIам бу наькъаш дикача хьал тIа лоаттадара.

Республика наькъа организацеша лелаеча социалистически яхьа укх шера 2-ча кварталe дикагIа йола результаташ яьхай наькъа балхий плани технико-экономически хьокханаша дикка тIеххоачашдаьча № 505 йолча Черлаенски наькъа участка коллективо. № 504 йолча Грозненски наькъа участка коллективо деррига наькъашка чIоагIа тIоа биллаб.

Автомобильни наькъаш дохкара, царна реконструкци ремонти яра бола керттера хьаст «Колхозашa, совхозаша, промышленни, транспортни, гIишлошъяра, кхыча предприятеша, боахамий организацеша наькъаш хьалдечен царна ремонт ечен дакъа лацарах» долча РСФСР Лакхехьарча Совета Президиума Указага хьежжа юкъеоаш йола ресурсаш хилар теркал а деш, Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Совето, дукхагIа йолча райисполкомашa, МалгIабикен Гудермесен горисполкомашa хIанз уйла дукхагIа тIайохийт наькъий балхашта. Цо новкъостад дьал наькъа балхий ах шерен ворхI беттен план Указа тIа бенгаьнча ресурсай чотах дика тIеххоачашъяра. Укх шера хьалхарча кварталагIа республике эттара дикагIа результаташ хиннай Шелковской района (райисполкома председатель нов. Федоров), хIаьта шоллагIча кварталагIа — Наурски района (райисполкома председатель нов. Федоров). Цу районашта карара мара тела Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Советен облсовпрофен ЦIе байракх еннай. Указага хьежжа наькъа балхий план тIеххоачашъяьй Ачхой-Мартана, Надтеречни, Сунженски, Шаьла районашеи города МалгIабикен.

Цига шишта дале а, къахьегамхой депутатий Советски, Наьсарен, Гудермеса районий Советий исполкомаша хIанз а бизза лоархIам бац районе наькъаш лахкара, тоалара, Iадашлара. Цунна мара кертаде йиш йолаш дац РСФСР Лакхехьарча Совета Президиума Указага хьежжа оттаь наькъа балхий план цу районашка дIакхха а кхоачашъеш ца хилар.

ХIанз, наькъаши автотранспорте дIа-юха кхухьа мухьаш дикка дукхагIа хиннача хана къаьстта боккхача лоархIаме да йаькъаши тIаьши лоралар а ремонт е ца езаш йоаккха хьийаьхар а. Цхьабахъьа, республике хIанз а дукха моттигаш я РСФСР Министрий Совета сецнца чIоагIъль, автомобильни наькъех пайда эцара боккъонаш чIоагIа телхаеш. Автомобилий наькъашка гIолла оаа тракторaш я лехкаш, эггара дукхагIа наькъаш телхаду Сунженски Криловский хьунпромбоахамий болхлоша. Автомобилий наькъашка гIолла совхозашца кхухьийт хьу, дахча, йол, ч а, цу тайпара дехадеш наькъаш, кегеш наькъаш лораде бгIа бечош, телхадеш тIаьш а долаш (Ачхой-Мартана, Урус-Мартана, Советски, Ведана районаш).

Каст-каста автомобилий наькхаш къайла а дьахе латташ хул Сунженски Шаьлен районий колхозашен совхозашен теркал ца деш лелаеча каналашкара кхаьнна дилла хий.

Мехка а город Грозне а хьалха латтача предприятеша пхе шера план хана хьалха кхоачашъяри В. И. Ленин ваьча дийнахьа дена 100 шу дизара баха боагIача тайпара накъабахари духьа социалистически яхь йоаржаc аьнна бaь тIахьехам хьал а лоацаш, республика наькъахоша Iалаьмате чIоагIа бехктоккхаме социалистически декхараш тIаийцад шоашта:

Наькъаш дахкара, тIаьш тахкара, зданеши гIирсаши хьалдара, царна реконструкции капитальни ремонти яра шера план 1970 шера 1 октябрь тIаккхчала, вешта аьнча хана 3 бутт хьалха кхоачашъе, пхе шера планал совгIа 30 километрах кIезигагIа доацаш чIоагIа тIоа тIабилла наькъаш дахка, 240 погонни метр йIаьхха хиниа латтаргдола тIаьш тахка, 40 километр хулача наькъий йистошка гIолла декоративни гаьнаш дIайоагIа, дукхача доккъаех латта наькъий боалам гIулахх дикагIа деши лорабеши лелабе.

Керда пятилетка йолалуча хана Нохч-ГIалгIай АССР юкъа пайда эцаш долча, чIоагIа тIоа тIабоацача наькъий сеть 200 километр совгIа кIезигалургья. Цхьайолча районашка — Грозненски, Шелковской, Сунженски, Шаьла — юкъа пайда эцаш долча автомобильни наькъех цхьаккха километр хургьяц чIоагIа тIоа тIабилланза. Цул йалин да, массе тайпа автотранспорт йIарччача шера, хаоттама хьалаш моллагIа тайпа цале а, лела йиш йолаш хулга вIаштIехьдоаккхаргда яхaлга. ЙоаккхагIа хургья Iаьржен асфальтобетонни тIоа тIаболча республикерча наькъий сеть.

ТIаяйца социалистически декхараш республикерча дукхагIа йолча наькъа организацеша сийленца кхоачашду. Цунна цхьана йолаш я шера план хана хьалха кхоачашъяра 1968 шера тIаийна социалистически декхараш кхоачаш ца дарал совгIа, производственни планах а лоархIаен йоаца организацеш: наькъа-тIаьрений управлени (начальник нов. Альтемиров), Советски Веденски наькъа участкаш (начальникаш нн. Уаев, Кдаалиев). Цу бахьанех пайда ца эцаш дус республика лоацаб дагIенацинa долха наькъаш дахкара хьалеца ахча, юкъагIйоах наькъий боахама объекташ эксплуатаце дIаялаа ханаш.

Лакхе йийшача наькъа организацей белIлой декхар да шоаш тIехьайкъар лоацпача хана дIадахар.

Л. КУЛЬЧИНСКИЙ,
автомобильни наькъаш дахкарен царна ремонт ярен Управлена начальник.

ФОРДА КIОАРГАЛЕНАШ КАРАЕРЗАЕШ

Тоххам байта форда юкъе яьннай лекагIа лела «Хазар» яха бурув детта установка, хоам бу ТАСС-а корреспондента Бакура. Тоххама ялх километр кIоарга скважинаш яха лаьрхIа я из кховзткъа метрага кхаччалца хий кIоарга долча участкашка.

Ший куцага диллачь тIакIалатIалаьккхача табуреткана тара я установка. Iалаьмате йоакхача понтона бккъе саьнга урагIъяхай 94 метр лакха опораш — «когаш». Ватагахьарча даькъах дIахетта я эррига бурув детта оборудовани — вышка, шиз бола насосаш, лебедка. «Палубана» кIал кийсъяй машинни отделени гIонна йола помещенеш.

...27 августа буксировщикаша Глиняный гIайрен районе кхоачадир «Хазар». Якораш чудийцай. Палуба тIа оттаьча динамикашкара команда тел: «Опораш Iочуоттае кийчле. «Хи тIа латтача понтона «когаш» шорттига хи кIал долалу. Вух тIа кхаьча опораш кIоарггa чукоаш цунах. Боккъонца геологаша шийна белгалъяьча моттиге чIоагIа чIогIиу хи тIара буровой.

Кийчоп балхаш даь даьннад. Касп тIа каст-каста хьувц дола дуIаш увзара хургдай «Хазарь». Скважина якха йолае мегаргья.

ХIанзалца форд шовзткъа метрал кIоаргагIа боацача моттигашка болх баьб бурув деттараша. «Хазар» болх бе йолалийтарца форда кIалхара мехкаьттей газ лохарий торбнаш дикка шеркъеннай. **(АПН).**

ХЬИНАР АЙДЕННА

Лакхача къахьегама толамашка чакхбаьккхаб бархI бутт Грозненски консерви завода болхлоша. Сентябрь бетта чотах налоин продукци арахецаш ба уж 25-ча августа дена. Продукцена реализаци яра план яхь а хьалха кхоачашъяьй завода болхлоша. Дика къахьег Мисирханов Хьасан керте латтача консерви цеха коллективан Захаева Валентинас кулгалдеча сомий продукци хийчъелча цеха болхлоша.

Б. ДОТМАРЗИЕВ.

БАРТ ТАЙНА ХИЛЧА

Кхоана советски мехкдаьттагошa цIей дездеча хана Даьхен дегIоводашка хоам ба йиш йолаш да тхо. Пачхьалкхен резервурешка цу дIанудеттад боагIачул дукха кIезигагIа мах дIа а бохийташ, планал совгIа даьккха лакха дикаи йола эзар тонн мехкдаьтта, Iоаьмй дукха газ.

Из оаха этта ца даьннакка, тха чIоагIа ший а хьинар а тIадалийтa къоахьега дийзанга зоаргда тха йолаш йолча тоабенашка кьежача.

Эррига бригада мел йолча 46 скважинен цаI мара кIаш тоаь мехкдаьтта луш яц. Бокх мел йолча скважиннашкера несосаш хьалъуза мехкдаьтта. Цу тIа дукхагIа ярро къаьне а я уж, царга тайна ясдаланйтерен дукха ниэ гIоалийта а биiзар. Дукха геолого-технически мероприятеш чакхъяьхай оаха къаьнача скважиннай фондагара дукхагIа пайда эцара, цар пха сихагIа беттебалийтара.

Иштта толамаш даза тхона новкъостал ду цхьоьнха кIамо а. Цхьоьнха аьнча а керттера дар да из-м. МалгIабике из тхоар массан йоллийна коллектив, участок. 70 сагЙа укхаза къахьегаш. Царех дукхагIа бараш дукхача кана дена укхаза къахьегаш а гоэзал лакха йолаш а ба. ХIаьта коллектив барт тайна, хьалхашка детта деневраш делазаш, уж кхоачашде наькъаш лаха йоаш хила толамаш деза я ттагIа да.

Пайда бергбола кIама лоэаш, из производства юкъедакьа гIертеш ва тхох аIараблр. Дукхьал укх шера 7 бетта тха болхлоша ена 13 предложени оаха производства юкъеяьккхаррах 980 сом пайда баьб пачхьалкхенна.

ДукхагIа дешаре, опыт дикагIа хилaрo ший творчески лор йитар. ЧIоагIа эз, хапо хулар тхона къахьегIа коллектореша мехкдаьттагIа хий къакъовстадеш. Массанаьа а ера мелла уж дIа-хьа эарне ндарех хIарена чура хьехеца хий чудотта кIоагац, амбараш яха йиш хилаьцар. Iочухийтар из дукхагIа йолла моттигашка, хIаьта дукхагIдар Альмеуртски канала чу ухийтар. Кхиннa дIайийнача культурешта чIоагIа новкъа хулар цу мехкдаьттагIа хьакъостана хицара химически реагенташ.

Из проблема де кIама довзаш я аьнна хаташ дар тхо. Цу тIа дукхаа мехкдаьтта а доарa хица дIаукеш.

ХIаьта а операторе Угрумов Николай Гаврилловича хувцийтар тхога чIоагIъенна хиина цох кIаме хург ца кийара йола уйла. Цо еннача предложенех хийцай оаха хIанз мехкдаьттех хий тьакъестадара система. ДIа-хье ада безац операторий. Скважинашкара доагIаше а цхьан моттиге Iоалу мехкдаьтта, цхьан йоккхача емкоста чу. Цигга хьейийт из. КIалдаза хий кхашна а канала чу а ца ухийташ канала дIагIаз а даьназа ший моттиге дIадохийт. ЧIоагIа пергIата даьннад тхо хIанз. Хьалха сайна совхозийн колхозийн кхаш хIана доаду оаш яхаш гIод а деттац.

Иштта шоашта, шоай цIенна зашаш сайна керда тоабенаш леза гIертеш тха болхлой кхперах хьалхагIа вIаллa тхона дага а ца кхийна кIама карагIдоаш тхона.

Цхьа мехкдаьтта дIаухьаш йола турбаш ядача доакъашке лаьтте Iочутехкa доладелар. Бокха хьовзам бар из. Дукха рузкъе эшар, чIоагIа къахьега дезар уж кхычахьа гIолла Iоаха. ОарцагIа вард тха оператор Левшин Виктор Иванович. Чоалхане доецаш а етта а хилар цо йоххача тайпара кIала кIамеш а оттаь кхачаьа [illegible] дIайидда. ХIанз из йозаер кхерам бац.

Иштта кIамаш хьесап де хьаш, творчески къахьегаш, из ьыхача тайпара, дукха ба тха бригада болхлой. Тха цIей дездеча укх денош дег тIера цар йыкъахьегама никъ къобал а беш цIерачь тха пое хIанз тха шоллагIча промысла Сийлен досие тIа эоьхкха тха операторе Зенурзиева Теркена, замерщица Аникина Любовь Ивановнай, лаьттан кIалха скважинашта ремонт ечa операторе Забезнов Сергей Николаевича, иштта кхы дукхаберий.

ХIанз сайна хьинаре къахьега лаьрхIад коллективе дIахо йодача хана а. Дукха ха йоацаш промысла партийни собране В. И. Ленина 100 шу дизара сийна керда толамаш дакха лаьрхIад оаха.

В. ПАНЧУК,
МалгIабикерча мехкдаьтта доаккхача шоллагIча промысла шоллагIча бригада бригадир.

Малхбоален-Казахстански областа маIIарча районашкара ялат тIаух Левобережни элеваторе.

Суьрта тIа: шоана бIаргагу ялатий 531 тонн яхьаш элеваторе дена «Космонавт Егоров» яха теплоход.

Г. Гельфанда сурт.
ТАСС фотохроника.

ХЬУВКЪАМ ЛАКХБАРА

Юртбоахан дегIабоалабара керттера никъ цунна интенсификаци елга ба. Цу даькъе геттара лоархIаме за химизацех лаьтта лелалеча лерттIа пайда эцнага.

1965 шерачул пикъаи ахьйзел дукхагIа минеральни удобренеш тайсай республика кхашка соахка.

Минеральни органически удобренех боагIача тайпара пайда эцача боахамашка юкъа лакхбаьб юртбоахама культурай хьувкъам. Цул совгIа царна хьаьнлаьча лаьтта хIайийнача культурай Iалама халача хьалашта духьала отта дукхагIа низ хул.

Укх тIеххьарча шерашка республика боахамашка кьтув хургболча тайпара тувса баьннаб удобренеш.

ХIара боахаме лаьттай технологически карташ да. Царга хьажжа мара дIатувсаш удобренеш хьалха латтача боахамашка. Цулухьа дукхагIа чуэц цар шоай кхашкара ялат а.

Къаьст-къаьста боахамаш хиларал совгIа бIарча районаш я республике удобренех лерттIа пайда яйбеш. Масала, Iалама хьалаш дика хиннадеце а Сунженски района кхаш лелалераша юкъера лаьохIача хIара гектара тIара 23 центнер ялат чуленад, Гудермески районе — 20 центнер.

Минеральни удобренех боала пайда миштаб хьожаш хIанз итогаш лай. Иштта, Сунженски района ШIеча Эсара цIерагIча колхозе гуракхьа ялат дIалийначe хIара гектар лаьттах кхоккха центнер суперфосфат тохаш лIадахийталар цхьа сом, хIаьта цох юкъахьахиннар 4 сом 80 кепиг да. «Победа» колхозе гуракхьа дIадувча фуца цхьана хIара гектара тIа 50 килограмм кхоачийтаи гранулировании суперфосфат тоссаш хIара сом дацьча боахама пайда хилар 5 сом 90 кепиг.

Цхьалолча боахамашка йоагIача боарамех агротехнико чотаеча хаен хIатувсан удобренеш.

Иштта, соахка Гудермески района 1600 тонн гранулированни суперфосфат тессар шоай кхашка, цхьабаккъа, из фуца цхьана яь тессанзар. Из цар лаьллаpe 2 центнер еIакхетаргйяр хIара гектара тIара чуийца ялат.

Шаьла района «Южный», «Автуринский» яхача совхозашца, Куйбышева цIерагIча колхозе, Грозненски района Ленина цIерагIча колхозе гуракхьа хув ялаташ хиннача лаьтта шоаш суперфосфатаца подкормка еча хана из мугIарех ца тохаш кухьал дIа-хьа кхессай кхашка. Цу тайпара кхачамбоацараш нийсвелийташ хиннай кхыча боахамашка а.

Тахан 1969 шера кхчаргболча хьувкъама лард йоллаш ба республика кхаш лелалераш. Цар йоаIача хана кхоачамхилал кхашка удобренеш тоссе культурай хьувкъам лакхбаргба.

Ерига гранулированни суперфосфат хIанз гуракхьа дувча фуца цхьана мугIарех дIатесса еза хIара гектара тIа 50 килограммага кхоачийташ.

Гектара дика хургда хIара гектар лаьтта 20—30 тонн кхо диллача. Цох чIоагIа пайда боал.

Н. НОВИКОВА,
юртбоахама министерства агроном.

ХЬУН ПАРКАШ ИЙЕ..!

Дукха ха йоццаш Казахстане вIашагIъеххча эттара хьалхарча пачхьалкхен хьун мелиоративни станцена колхозашкарен совхозашкарен заказаш тIйлу керда хьунаш, хьун паркаш, кхин а лараду хьун оасаш, скверан дIайогIара.

Заказех хIоттае а ши эзар гектар совгIа хьуна дIаегIай керда хвойни листвении йола хьу. Станцей специалисташа кхе шера гIулакх керда дIаегIача цу хьуна, цул тIехьагIа заказчика доладьа хуьрьа къона хьунаш.

Къаьсттача пачхьалкхен предприятеда хьунаш кхеара заказаш дIацийдара практико никъ хьабелла Казахстана къилбаседехьа чIоагIа хьатта доза а дош хьекхача михаьт кхаш лорадара Iилмахоша оттаьъ перспективни кхин сихагIа кхоачаньйра. Ухх гергарча итт - пхийтта шера пачхьалкхен бюджета а колхозаша еш отчисленей а чотах республикерча йокъах латтача районашка кхаш лараду хьун оасаш догIаргда 500 эзар гектар совгIа долча хьатта.

Владимир ОСТРОВСКИЙ.
(АПН).

Хьалхара сурт. Дешна хIана да из школе майдех эттара хьалха хьачубьаьнорой вахара. ХIаьта цу тайппара дукхьаш Грозняарча школашка еккхие дешна дахьоцаш хоссаш эзар бер дар.

145 сег да Грозненски № 46 йолчу школе ухх шера цхьаьалгIча классе деша воккхане. Ков, школе бийкъаб ул. Вайна IаргагIуча сурте тIа: цхьаьалгIча «А» классе бераш. Уж тIаьхьа а къона тIехьа кхача шей вахара 27 шу дIадевлла халгIа просвещение отличник йолу Иваненко Ольга Николаевна.

И. Пешков сурт.

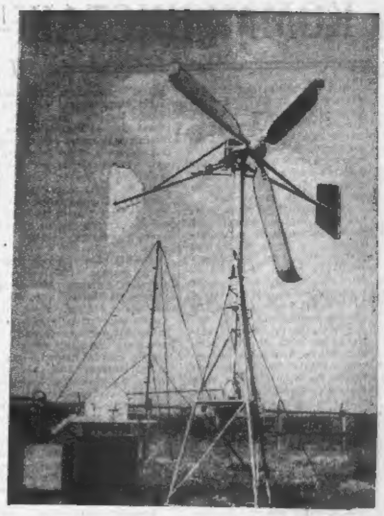

Iилмахоша — юрта боахама

МОСКОВСКИ ОБЛАСТЬ. Юрта боахама электрификаци яра Еррасоюзни Iилма-тохкама института (ВИЭСХ) михах пайда ийбара лабораторе вIашгIехьйоах 1-ре гара деза 15 киловатта кхаччалца миз болча миха-энергетически агрегатий конструкцие. Цар хьаьсердал тела электроэнерги, мотораш кхестаду, гIувиашкарен скважинашкарен хий хьалдакара механизаци елга Iалащу.

Цу тайпарча агрегатех пайда ийберга электрически сетеш йоацача юрташкарча моттигашка.

Керда машинаш йизза автоматизаци яьм тешшаме болх беши я. Ходданза даим Iувал делга вашш яц.

Ерригача машинашна хIана духхьашха кмага-пластиковн пескаш дахийтад. Массехк сахьт мара эшац царех йола машин вIашагIа а елла, ший моттиге хьалъоттае. Ухх тIехьарча кхаь шера лабораторе коллективо кхьача организацешна цхьана хьалъйн унифицированни миха агрегатий системаш. Уж ца мальхада а малаш пачхьалкхен тохкамех чакх а йийннай, арадеца мога а яьй.

Сурте тIа: хий хьалдоаха «Буран» яха машин. 40—50 метр кIоаргачара хий хьал а доах, аккумулятораштa зарядка ю генератор а я цун.

Н. Аникеев сурт.
ТАСС фотохроника.

ДУНЕ ЦХЬАН КIИРАГIА

КОНТРРЕВОЛЮЦИ ХОАДАМБОЛЛАШ ЮХАТОХАР

Машарен социализман хьайташ дева долаш мел бараша чIоагIа раьза хинна тIайцар вежарашха долча чехословацки халкъа новкъостал дара Советски Союзо кхыча социалистически мехкашеи шоай хаапнахьа чакхдаьха гIулакхаш. Дерригача дунен тIара ухача Iалаьмате дукхача откликашка белгалдоах, союзни социалистически мехкаша чакхдаьхача цу гIулакхаша, Москве ЧССР делегацена а КПСС-ен Советски правительствон кулгалхошта а юкъе хиннача переговорий итогаша Чехословакера хьал лергIадаккхарга а цу мехкарча болхлой классен Коммунистически партен позицеш чIоагIъярга а бода ниcъ буллаш хилар.

Чехословакера контрреволюци хоадамболлаш юхатохарон ЧССР-е капитализм юхаоттае гIерташ лелаь аргIанара империалистически авантюра чакх ца йоалаш Ёисарон социализма берригача моастагIий вгIазали дорхали хьоаьйй. «Реакци дерхьенна увгIаро цIаьхха а бакъду, — цунца дувзаденна белгалдоакк «Популяр» ахача уругвайски газето, — Чехословаке халкъа карагIдьннараш лораде хIаьтта СССР-и кхыдола социалистически мехкаш тешшаме баьъ хилар.

Советски Союзо кхыча социалистически мехкашеи хоадамболлаш чакхдаьхача гIулакхаша гуччахьара гIулакхаш леладиза ца боалача кхачабир контрреволюционерашта. Цу тайппара ше хьагучаьккхар реакце Чехословаке халкъа хьалхаилка а дерригача дунена хьалхашка а. Чехословакера контрреволюционни низаш эхь доадаь хIеччи даларо мехка тIабоагIа кхерам бIаргабайтар кхыметтел из тайпа кхерам тIехбоах аьнна хеташ хиннарашта а.

Чехословакерча контрреволюциони подполья планаш юкъагIйисар хIана коладеш долча малхбузехьарча мехкий буржуазни кепайоазоно хIана юкъ-юкъе гучалелхийт цу мехка хьакъехьа гаьнна долхаш дола лоархIамаш деш империалисташ хинна хилар. Масала, кIиранна цкъазза арадувлача «Хьюман Ивентс» ахача реакционни американски журнало дукхьал хьаккхайкалир. Чехословакера событеш дукхьале йоацаш дегIахаро цIендаь социалистически содружествана юкъера дIабоаккхаргбар из мохк, аьнна.

КIиранна цкъазза арадувлача. Пентогонана аьхха дувзаденна долча «Юс ньюс энд Уорлд рипорт» ахача цхьаькха американски журнало чIоагIа бохаш баьнна ялора. Чехословаки Малхбузенгахьа яккха а цу тайппара Варшавски договор «хIаьдe» а аьттув ца баьнна хилар. Нагахьа санна из вIаштIехьдаьнна хинналаре, йоах журнало, тIаккха, «Малхбузехьарча союза бIуцаш дукхьал Россе наIарга кхаччалца дахе йиш хулийтаргйола коридор хургьяр Чехословаках».

Чехословаке хьакъехьа планаш увттаеш хиннача империалистически гIозараша лийрхIар цу мехка капитализм юхаоттаелга хинна Iапар. Цунен шоллагIча тIема итогашка юха а хьажарахи бух социача кхьачача дунен тIарча низий соотношени империализмана пайдана йолча агIорахьа хувцарахи дар, белгала, деш хинна къамаьл. Советски Союзо кхыча социалистически мехкашеи шоай хаапнахьа юхатехар дерригача дунен тIарча машара кхела кхераме дола чехословацки контрреволюцийна балхаши империализма агрессиви гIулакххаши. Цу тайппара, белгалдоакх «Берлинер цайтунга» цар доккха гIулакх дальа машар безаш долча дерригача адамашта.

ХIанз а боккъонца гера Iолиллалаш Чехословакерча контрреволюционни низаша. Мехкара хьал кхохкацалийта, Москве яь соглашени дош доадар хетийта гIерт уж. Чехословацки реакце хоr тIоргоа ю хьалккагIен а кийчьяь хиннача подпольях а арахьарча, эттара хьалха. Малхбузен Германе реваншистски низий новкъосталаx я. Вевраш боапаш эхь доадаь хьувз контрреволюционерашta. Ухх денношта «Санди таймс» ахача английски газета интервью луш хиннача цар тхьамадех цхьане доаккхал деш дувцар «подполья кIезигагIа вале а 40 эзар член ва, ший доалахьа гера да, кьайлагIара мобильни радиостанцеш, печатни станокаш, транспортни средствашш я» ахаш.

Москве хиннача переговорий итогаш хьалдоацари къоабалъешш йолча коммунистически болхлойн партена хьакхайкаду. Тикачен тешшамечен доггагIех хог гIоргола а еш Чехословаке халкъо ший Коммунистически парте кулгалца контрреволюце делабу тийша болх бахьан долаш тIаьтта еррига халокаш эшерг-йолгах шоаш дог тийша хилар.

ВЬЕТНАМЕРА АГРЕССОРИИ ЗУЛАМАШ

Чехословаке шоаш эшар кхыча участкашка леладу агрессивни гIулакхаш чIоагIдарца юхадехьа гIерт империализм. Вьетнамера шоай зуламе агресси дIахо лоаттаю ВIашагIкхийттача Штаташа. Вьетнамски патриотий къонахчали турпалали кагде гIертарах хIама ца а хулаш керда зуламаш леладу американски гIаьрахоша, эттара ахкагIа йола методаш юкъе а яхуллаш бу цар, шоай бIеха тIом.

Машарца безам ба шоай ахаш, американски вакалашца ООН-ен Париже вьетнамски вакалашца вIашагIкхийттачеи моттийта хьашт мелд а деча къамаьлашта тIехьашка а лечкъаш, американски военщино даим алсамдоах Вьетнамера ший низаш. ДРВ территорена дов чудара Вьетнама хи йистагахьа дахийтад къаьстта кхы тайпа оборудовани тIоттаь а хIанзарча гераца кийчдаь я дола цхьаьнда цхьа линкор — «Ньюджерси». Шадахача кIирагIа президента Джонсона могадир кхы а 6.500 американски салте Къулбехьен Вьетнаме кохийтийта. Царна 550 эзар сагага дIанхаьчад Къулбехьен Вьетнамера США герзашцара низаш.

Американски авиаце хIара денна оакхарой хьисапе дов чуду вьетнамски городаштен юрташтен. Дукхача даиекеша дог тешадеш лунп «чуетта бомбаш кIезигье» аьнна 31 марта шерра хьакхайкаль хинна президента Джонсона решени алххха цхьа хIама — дунен общественни мнени тулае лаьрхIа хинна хиларах. Американски специалисташа шоаш аьнча лоархIамегIа, довина гIайтта самолеташ цу юкъа шоссен акадеи дукха-гIа хиннай.

Бомбаш чуеттача районах боккъонца яьсса зона е лаьрхIа да американски авиаце Вьетнама Демократически Республикана ахкача тайппара бомбаш чуеттар. Агрессораша йохаю плотинаш, ирригационни гIирсаш, маьрша городаши юрташи. Дунен общественносто чIоагIа раьза йоацеш ю протесташ теркал ца а ец, агрессораша дIахо а сацийтац листта нах бахача районашта дукхьала шоаш чутуъса доьхож доалла веществаш.

Эгтара ахкагIа йолча метаций новкъосталца тIом а беш Вьетнама халкъ хIалакие, дукхьале еш долча цуя денна кагде, шоашта хеташ йола условеш ДРВ-ена кач а ехха вьетнамски дош къоастаде гIерт Вашингтон. Из долла хIама бух социача кхьачача Вьетнама халкъо меттел Къулба-Малхбоалехьарча Азе кхычъ халкъаша а социальни доал тIера кхоссарех къам дегIадалаеи процесс юхасоцаяра тIадерзадаь да.

Е бомбаша а, е линкораша а, е напалмо а, е доххаж доаллача веществаша а кагдергдаш вьетнамски патриотий къонахчали турпалали. 2 ноябре 23 шу дуз Вьетнама Демократически Республика вIашагIъеллача дийнахьа деза. Ший сийлахьа цIей вьетнамски халкъо дезду. «Нян Зан» ахача газето белгалдоаккхачох. «шоаш кхычарех тийша хIама доацаш хилара, суверенитета, цхьоагIон, территоре бIарчала байракх» лакхха вIто ях тха а ахьаш.

ДРВ-ен США-и вакалаш Париже вьетнамски оагIоно чIоагIIен лерфагIен хьаллоттаду Вьетнам юий доIаиг хулга Iалашдарен американски агресси соцадоеи хьаштан. 28 августа 19-гIа официальни беседа хиначул тIехьагIа ДРВ делегацена керте латтача Суан Тхюи белгалдаьккхар, шоа къоастачара цаI мара никъ бац ВIашагIкхийттача Штатий — из да ДРВ-ена чуетта бомбаши цунна дукхьалара тIема еррига кхыйола акташи сов чеккен кхы къамаьл дIадаиаши сецаелга, аьнна.

ВЬЕТНАМА IИНДАРГIА ЧИКАГО ТIА

Шадахача кIирагIа боккхий событеш хиннай Чикаго — ВIашагIкхийттача Штатий йоккхагIа йолча промышленни центре. 26-ча августе денз 29-ча августе кхаччалца уккхаза хиннай новбре хулача хоржамашка президенталла кандидат оттаьар духьа гулъяь демократически парте съезд. Съездо хIанзара вице-президент Хамфри кандидаталла оттавaро цхьаккха цецваьккхавац. Съезд иштта чакхйоаккхинга дIаьлххагIе а вIаштIехьдаьккха дар партийни аппарата боссаша къайлагIа баьча бIарзацен Хамфре эттара кхерамегIа волча соперника сенатор Роберт Кеннеди хоржамашта хьалхарча къовсамийн юкъера, ве а вийна, дIаваккхарцен.

ХIаьта а съезд шен цун болх лийина хьали ВIашагIкхийттача Штаташка чIоагIа политически гIордаьнна дар. Цхьан политически наблюдатело белгалдаьккхачох, леза съезд тIаьтта хиннад Вьетнама IиндаргIа. ТIема дукхьалара къамаьлаши демонстрацеши хилар кхераваенача Иллинойс ахача штата губернатора боккъонца йола тIема лагерь йир съезд хургйолча моттигах. Гобаьккха кIарцхал дола аьшкасарг техабар заседанеш хургйолча зала гонахьа. Зали депутаташи лорабе вайта тIатоккаш каскаш, пистолеташ ухкаш, бе йоахкаш дубинкаш йолаш 11.500 полицейски вар. Цул совгIа, сарцагIаьккха къаман гаарде 56.000 салте вар.

Цу дерригача чрезвычайни гIулакхашта кхерабе магаьар Вьетнамерча тIема дукхьала бараш. Съезд хьаеллале хьалхагIа а из хьаеллача дийнахьа а города улицашка арабаьлар эзараш къона американцаш Вашингтоно Вьетнаме леладча политикана дукхьала протест кхайкаяр дукхьа. Дубинкаши бIаргех хий тхийта газаши йолайир полице демонстранташта дукхьала етта. 26 августа, Хамфри президенталла вохийта кандидаталла оттавеча дийнахьа, юха а эзараш нах арабаьлар улицашка. Протеста марша юкъе дакъа доацаш бар Вьетнамерча тIема ветеранаши къела дукхьаларча кампане доакъашхойи. Съезда заседанеш хулача зала юхе топашпеи пулеметашпеи дукхьалбаьлар царна полицейскеши салтийи. Шаькха а етта йбIайна дубинкаш, топий бовхамаш, газаш. ШIена йизар Чикаго улицаш. 300 сага човнаш хиннай, 267 саг — лаьцав — иштта я «Чикаге IаьрнначадеН» итос.

Съезда дукхача делегатана дIадехар Вьетнама чуетта бомбаш сацаярен американски бIукаш цигара арадахарен хьакъехьара пункт парте программана юкъехьолга. Из дIадехар хьал а доацаш, делегата Джон Диллингена дагадохийтар Вьетнаме човнаш лья вийнен 200 эзар хIана вац аьнна американски салте хилар. Дукха ахча дахийтах ВIашагIкхийттача Штаташа цу тIемага.

Нью-Йоркски делегата Луайера белгалдаьккхар, юхьаьаицарча хоржамашка «Вьетнамера аморальни тIом» бехке беш дола приговор миллионаш болча демократашa даь хилар. Дунен халкъашта юкъерча права цIа хезача профессора Фалка зуламе бе аьлар из тIом. Цхьан американски газета тIа кепатеха арадаьккхача письмо тIа цо хьаккхайкадир. Вьетнаме США-с леладеча гIулакхаша еррига дунен общественни мнени эгIазайига хилар.

Цьабакъда, массаза а салла, съезде тIаийнача документа тIа дукхача харжархоашта хетараш гойтаргдоашача тайппара болх вIаштIехьбаьккхаб гIоръяьннача американски демократе машино. Хамфри кандидаталла а оттаваь, демократически парти хоржамашка йода Къулба-Малхбоалехьарча Азе правительства лелабу арахьарча политика никъ хьалдоацаши Вьетнама чуетта бомбаши цигара тIаьмцуш сов чехка сацийтара хьакъехьа парте мутIахьа чекхаша хьалхараш тIа цу эшаш болча программа.

Г. ШИШКИН.
(ТАСС).

Доазол дехьара

«ПРОГРЕССА ДУХЬА ВIАШАГIЪЕЛЛА СОЮЗ»

ВорхI шу хьалхагIа уругвайски курортни моттиге Пунта-дель-Эсте хьа а кхайкаь, къоабалйир «Прогресса духьа вIашагIъелла Союз» оалаш йола, США-с шоай къулбехьарча лоаллахошта новкъостал дара программа. Цу хана тешшаме дош деннадар цу «Союзо» Малхбузехьарча полушаре еррига проблемаш къоастаергья аьнна: къел, моцал хургьяц, дешаза, хьабе болх боацаш нах хургбац, итт шу даладехьа массанега а чуйе моттиг кхоачаргья.

ХIаьта керттердар, американски программа оттаьрaша, Латински Америка мехкий экономика лоацача хана чIоагIа дегIадаьккхача мехкий боарамга кхоачаргья.

Цу мехкий экономика латтал тоаеш бе лаьрхIача нахъа дить даькъах кхо дакъа тIехьашкахьа дисад. ХIаьта хьахинвар фуд? «Прогресса духьа вIашагIъелла Союз» хьакхайкаиiе хиннача дукхха а вогIа да Латински Америка экономически хьал. Арахьара хьаьрча декхараш дIахлза дукхагIа хиннад. Iалаьмате дукхача ахчанга а кхоачаш — цхьайтта миллиард доллара.

Цу программагIа тешa субсидеш хIара шера а лаьва боаранагIа а кIезигъеш я. хIаьта цуна цхьана керда доал нач а дола: политически, торговле, тIеми дакъе. Масала, нагахь санна «Прогресса духьа вIашагIъелла Союз» хьахиннача хьалхарча шера США-с цу «новкъостала программа» чу дIачутийнна ахча дош денна хиннача боараме — цхьа миллиард доллар хиннадале, дIахорча хана из дани кIезиглуш хьадеяд. хIаьта хIанз 500 миллион сохал тIеда ди.

Тхьо совгIача мехка ах миллиард!

Новкъостал оалаш долчох телача ахчо юхаметтаоттадац цхьатарарча бокъонегIа йоацаш лелаеча арахьарча торговлехи Малхбузехьарча полушаре мехкаш США монополена доахараи латиноамериканцашта тула зенаш. Аьнча кхоачаш ба, Латински Америка экономикага дIадахийтача капиталех доалача алкха цIенача пайдаша Уол-стрита банкирашта шера миллиард доллар совгIа луш хилар. Цул совгIа, цхьатароарча бокъонегIа йоаца, хIаьта нийсагIа дьача — дискриминационни торговли лелайрах а иштта цхьа миллиард доллар совгIа дов цу мехкий.

ТIаккха, хьан дьанна ду новкъостал?

Латински Америкера хьал бокъонца ше на дарра хьадоахийт американски экономически дегIаахара Банко дукха ха йоацаш кепатеха араьяхача даннеша. Цар тIа аьннад, уккхаз цIаккха а лер бийзаьна хIама ца дуаш бIаь миллион саг ва. тхъеста миллион чуйе моттиг тоьаш, бахача нахах ахан совгIа бараш деша а кхде а ца ховш ба. Цул совгIа, дукхача мехкашка, США-с ниа тIа а биъьа, къаман валютана девальваци яьй. Чиле, Уругвая, Бразиле, Боливе, Аргентина ахчан единица мах, хетаргахьа аьнча, тхьдь пхиъ а кхы совгIа а процент эккабенаб.

ХIанза хулча дIахкаьчад Латински Америка керттера мехкаш «Прогресса духьа вIашагIъелла Союз» хьакхайкаале Бразилега даьлла арахьара декхар ах миллиард доллараш кIезигагIа дар хIаьта хIанз пхи миллиард совгIа. Декхар алсамдувлаш латт, хIана аьнча Къилбаседехьарча Америкагара юхалург ийдача ахчанна тIара кхаь шера алхха йоалла ела 130 миллион доллар совгIа.

ХIаьта михара дахьаргда из ахча? Бедаш а продовольственни товараш а дехка. Ухх шера ялх бетта итт миллион совгIа галик кофе дехкад Бразиле — ухх тIехьарча итт шера эттара лаккагIа йола цифра. ХIаьта цунах хьахинвар фуд? Кофе хIара гале тIара ши доллар дайнад Бразиле. Кхыча дешашца аьнча, ах шера США-ца цхьатарарча бокъонех йоацаш торговли лелаяр бахьан долаш алхха кофи доккарах тхьо миллион доллара байнаб ца мохк.

Аргентина США-ца лелаеча торговле хIара шера дефицит 170 миллион доллар я. Ужжаро результаташ йолаш да кхыдола латино-американски мехкаш а. Соахка цIаккха а ца лелаеча тайпара дукха кофе галеш дехкад Колумбе — 1966 шерарчул 500 эзар дукхагIа, хIаьта цо хьайна ахча 27 миллион доллар кIезигагIа да. Соахка США-ца торговли лелаярах итт миллион доллар дайнад Парагвая.

ХIаьта мишта доархIар из официальни Вашингтоно? «Прогресса духьа вIашагIъеллача Союза» программана юкъера ший дакъа кхы а 130 миллион доллара кIезигдар, латиноамерикански мехкий товараштa етта пошлина кхо процент кхы а Iоттийтехар цо.

«Прогресса духьа вIашагIъелла Союз» хьакхайкаьча дийнахь денз дIадахача ворхI шеро хьахьекхар, США из программа шоай къулбехьа доаллахой дани доалла лоаттабе дага йолча американски монополешта уйла туьлаяр духьа делаш майсер хилар. Латински Америка мехкашта практически цунах гIойле ца хилара совгIа, уж кхыметтел шоайтарчох а даьлар. Духхьал из бахьан долаш хьакхайкаланза валинзар Коста-Рика президент Хосе Хоакин Трехос Фернандес ший цIи мара хIана йисанза «Прогресса духьа вIашагIъеллача Союзах» аьнна.

В. АНДРИАНОВ.
(АПН—Радио).

Сан-Хосе мехка столице мала гурашний малхех баркалам хуттам йоллушна юкъагIа цун бераш. Чомаш сег а воцаш, цхьаь дус «Дамадерос Картата» кхачарне кердадерна-ла.

Эдерико Мара сурт.
ТАСС фотохроника.

№ 17-18 йола «Агитатора блокнот» арадаьннад

Кепатеха араьннай КПСС Нохч-ГIалгIай обкома пропаганди агитацен отдела «Агитатора блокнота» аргIанара номер (№ 17-18).

Номер тIа кепатехай «ТАСС-а заявлени».

Кепатехай «Владимир Ильич Ленин ваьча дийнахь денз 100 шу дизара кийчо ярах бола КПСС ЦК Соцаш шерра башха» яха редакционни статья. Идеологически фронта тIемахошта долча новкъостала яхаь я «Ленински дешарий, беседай, политинформацей тематика», «Ленин Нохч-ГIалгIайчен» ахача темах исторически документий подборка.

«Сийлахь - белгалара денош» яхача рубрика кIал кепатехай Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Совета председатела заместитела Р. Турдаева «Машинашъечун Ди» яха статья.

Беседашта йолча материала дахьрхIа блокнота тIа кепатехай В. Ахматукаева «Боахама реформа боахагIа» яха статья.

«Идеологически баьна арсеналера» ахача рубрика кIал я парте Старопромысловски района пропаганди агитацен отдела заведующе Н. Мухортовой «КПСС ЦК Пленума решенеш кхоачалгьеш» яхеи КПСС Шелковской райкома секретара В. Фарниевай «Керттера тохара низ» яхеи статьяш.

«Хьетама - политически баьна юкъера кердадар» ахача разделе кепатеха я «Фототелеграммаш - малнеш? Теркаме средство» яха статья.

«Атеиста блокнота тIа» ахача рубрика кIал кепатехай КПСС обкома пропаганди агитацен отдела заведующе заместитела Э. Лина «Ислам халкъий доттагIала духьала да» яха статья.

Царел совгIа номер тIа я «Деша чоа хоц ду» ахача раздела материалаш а.

[illegible].

ХАОТТАМ

Тахан республике гIоалаш Грозни лоадама йоачан а йоацаш, хувцалуш морхаш хургья, цхьаццанахьа дохк хургда, малхбоалехьара цкъарчоа гIаьхха а хьекхаш, тIаккха чIоагIа а хьекхаш мух хургба, республике гIоала 24—29 градуси Грозне 27—29 градуси йовхал хургья.

4-чеи 5-чеи сентябре лоадама йоачан а йоацаш, хувцалуш морхаш хургья, къулба - малхбоалехьара цкъарчоа лаьгIа а болаш, тIаккха гIаьхха хьекхаш мух хургба, буйсашка 13—18 градуси деношка 25—30 градуси йовхал хургья.

Метеостанци.

Редактора заместитель
А. А. МЯКИЕВ.

ЛадувгIа, хьажа

3 сентябрь

РАДИО

6.30 — Нохч-ГIалгIайчен лаьтталелодархо (эрсий меттала). 6.45 — Ашараш. 6.50 — Хоамаш. 7.00 — Москва. 7.10 — «Грозненский рабочий», «Комсомольское племя» газетий обзор. 7.20 — Передачай программа. 7.25 — Москва. 8.15 — «Сердало» газета обзор. 8.25 — Индустриальни миниатюраш. 8.45 — «Коммунисташта хьалхале лелаер» (нохчий меттала). 9.00 — Москва. 16.00 — Передачай программа. 16.05 — «Къона тIехье» (гIалгIай меттала). 16.20 — Ашараш. 16.30 — «Ленин культурни тIехьен хьахьенга» яха беседа (гIалгIай меттала). 16.45 — Керда хоамаш (гIалгIай меттала). 17.00 — Моттигерча авторий произведенеш. 17.30 — «Вай индустриальни мехк» (эрсий меттала). 17.45 — «Тхе микрофона хьалхашка» (нохчий меттала). 17.55 — Ашараш. 18.00 — Керда хоамаш (нохчий меттала). 18.15 — Керда хоамаш (эрсий меттала). 18.30 — Москва.

ТЕЛЕВИДЕНИ.

18.00 — Позже пхи минут (нохчий меттала). 18.10 — Телевизионни кердадараш (нохчийн эрсийн меттала). 18.25 — «Жималлераша отчет лу». 18.55 — Деша деха ца кхачевза долча берашта. Английски метта урок. 19.15 — Ах бIаь шера тахьарахьаш «1989 шу». 20.10 — Шоана, бераш. 20.20 — Дунен халкъашта юкъера обозрени. 20.35 — Передачай программа. 20.40 — «Ильичаца болхаш уж». «Николай Бауман» художественни фильм.

4 сентябрь

РАДИО

6.30 — Нохч-ГIалгIайчен лаьтталелодархо (нохчий меттала). 6.45 — Ашараш. 6.50 — Хоамаш. 7.00 — Москва. 7.10 — «Грозненский рабочий» газети обзор. 7.20 — Передачай программа. 7.25 — Москва. 8.15 — «Ленинан некъ» газета обзор. 8.25 — Ашараш. 8.35 — «ДоттагIала йоккхагIча классицика деша багIарашта (эрсий меттала). 9.00 — Москва. 16.00 — Передачай программа. 16.05 — «Мехкашкеи континенташкеи гIоллаш» (нохчий меттала). 16.20 — Ашараш. 16.30 — «Белгалбаьннача нахах вахар» яха передача (гIалгIай меттала). 16.45 — Керда хоамаш (гIалгIай меттала). 17.00 — «Нохч-ГIалгIай ялоей турпала чуполцам» яха передача (нохчий меттала). 17.30 — «Къонал» (нохчий меттала). 18.00 — Керда хоамаш (нохчий меттала). 18.15 — Керда хоамаш (эрсий меттала). 18.30 — Москва.

ТЕЛЕВИДЕНИ

18.00 — Берашта. Фильм. 18.25 — Телевизионни кердадараш. 18.35 — Ленин ваьча дийнахь денз 100 шу дизарга «Дийна Ленин» яха документальни фильм. 19.05 — ВЛКСМ 50 шу дизаре чекъадолхаш. «Шун дарпах воагIа со» (нохчий меттала дохкха). 19.30 — СССР-е футболах тхьалхера моттиг яхха. «Спартак» (Москва) — «Динамо» (Тбилиси). Ленина цIерагIа йолча Центральни стадионера передача. Перерывах — «Шоана бераш», передачай программех. 21.15 — «Митя» яха телевизиони спектакль.

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный, Ленина улица, 11 (3-гIа этаж). Телефонаш: редактора—3-44-00; редактора зам.—3-39-11; бехктолаша секретара—3-34-38; партийни вахарен, культуран, промышленностен отделий—3-42-30; юрта боахамеи письмоий отделий—3-42-29.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный ул. Ленина 11 (3-й этаж). Телефоны: редактора—3-44-00; зам. редактора—3-39-11; ответственного секретаря — 3-34-38; отделов партийной жизни, культуры, промышленности — 3-42-30; отделов сельского хозяйства и писем — 3-42-29.

«Грозненский рабочий» издательства типографе. Революце проспект. 7/34.

Типография из-ва «Грозненский рабочий», проспект Революции, 7/34.

СФ02221, Заказ № 3575.